

ТАДБИРКОРЛАРНИ ЧУВ ТУШИРГАНЛАР

Бу икки кимса алдов йўли билан якка тартибдаги тадбиркорларнинг ишончини суистеъмол қилиб, ноқонуний равишда "Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақи миқдорида давлат божи тўланиши керак", деган ваз билан белгиланмаган тўловни талаб қилиб олишган.

6 бет

ФИРИБГАРНИНГ ВАЪДАЛАРИГА ИШОНИБ...

Аслида, оғзи куйган қатикни ҳам пуфлаб ичади, дейишди. Лекин даромаддан боши айланиб, ёлгон ваъдалардан руҳланган Анвар бу сарфар ҳам янглишган эди. У фирибгарнинг ваъдаларига ишониб, ўзидаги бор пулларини ҳам аямади. Ҳатто қариндош-уруғларидан ҳам кўп миқдорда қарз ола бошлади.

8 бет

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqqan boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2014-yil 7-avgust, №32 (917)

Бош прокуратурада

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Жорий йилнинг 1 август кунини Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳайъатининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди.

Унда Бош прокуратура ҳамда Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ, валютасига оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг таркибий тармоқлари раҳбарлари ва ходимлари, шунингдек, вилоятлар прокурорлари ва уларга тенглаштирилган прокурорлар, департаментнинг ҳудудий бошқармалари бошлиқлари иштирок этдилар.

Ҳайъат мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2014 йил 24 июлдаги "Қонунчилик ижросини таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони билан Бош прокуратура тузилмасида Қонунчилик ижроси устидан назорат бошқармаси ва унинг жойлардаги бўлими ташкил қилинганлиги муносабати билан прокуратура органларининг асосий вазифалари ҳамда мамлакатда қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги 2014 йилнинг биринчи ярмидаги фаолияти яқунлари муҳокама қилинди.

Таъкидланишича, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2014 йил 24 июлдаги "Қонунчилик ижросини таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони билан Адлия вазирлиги таркибидagi Қонунчиликка риоя этилиши устидан назорат қилиш Бош бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари тугатилиб, Республика прокуратураси органлари тузилмасида Қонунчилик ижроси

устидан назорат Бош бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари ташкил қилинди, шунингдек, прокуратура органларининг тузилмасига ўзгартиришлар киритилди.

Шу билан биргаликда, мазкур Фармон билан прокуратура органлари зиммасига бир қатор вазифалар юклатилиб, фаолиятнинг устувор йўналишлари белгилаб берилди.

Айниқса, давлат органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва назорат қилувчи органлар, маҳаллий ижро ҳокимияти органлари томонидан қонун ҳужжатларининг ижро этилиши ҳамда улар томонидан қабул қилинаётган ҳуқуқий ҳужжатларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига мувофиқлиги устидан назоратни кучайтириш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш соҳасидаги қонун ҳужжатларининг талабларига қатъий риоя этилиши устидан самарали назорат ўрнатиш, фуқаро ва юридик шахсларнинг муносабатларини ўз вақтида қўриб чиқиш, уларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш бўйича таъсирчан чоралар қўришга алоҳида аҳамият берилди.

Йиғилишда Фармонда белгиланган вазифаларни бажариш жараёнида прокурор назорати самардорлигини ошириш ва ходимларнинг масъулиятини кучайтириш юзасидан қатъий талаблар қўйилди.

Шунингдек, ҳайъат мажлисида прокуратура органлари томонидан қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқладиган ман-

Абдумалик КУЛДАШЕВ,
Бош прокуратура бошқарма
прокурори

фаатларини ҳимоя қилиш борасида 2014 йилнинг 6 ойида муайян ишлар амалга оширилганлиги таъкидланди.

Бунда асосий эътибор аҳолини ижтимоий ҳимоялаш, соғлигини сақлаш, кам таъминланган оилаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш, иш ҳақини ўз вақтида тўлаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга оид қонунчилик ижроси юзасидан назоратни кучайтириш ҳамда бу борада мутасадди идоралар томонидан йўл қўйилаётган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этишнинг зарур чораларини кўришга қаратилди.

Бундан ташқари, прокуратура органлари томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини ҳимоя қилиш, уларни қўллаб-қувватлаш, қийноқ ҳўжали-ги соҳасида қонунлар ижросини назорат қилиш, вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ва прокурор назоратининг бошқа йўналишларида ҳам муайян натижаларга эришилганлиги қайд этилди.

Шу билан бирга, ҳайъат мажлисида прокурор назоратининг айрим йўналишларида йўл қўйилган камчиликлар қаттиқ танқид остига олинди.

Вилоятлар прокурорлари ва уларга тенглаштирилган прокурорлар, тегишли тармоқ раҳбарларига қонунлар ижроси устидан таъсирчан назоратни таъминлашда масъулиятни янада ошириш борасида қатор вазифалар юклатилди.

Ҳайъат мажлиси яқунларига кўра тегишли қарорлар қабул қилинди ҳамда ижросини таъминлаш учун жойларга юборилди.

Тайинлов

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2014 йил 5 августдаги буйруғи билан Тўйчиев Кахрамон Эркинович Хоразм вилоят прокурори лавозимига тайинланди.

К.Тўйчиев 1978 йилда Тошкент шаҳрида туғилган. Маълумоти олий, 1999 йилда Тошкент Давлат юридик институтини тамомлаган. У 1999 йилда Андижон вилояти Жалақудуқ туман прокурорининг ёрдамчиси лавозимида иш ўрганиб, 2000 йилдан ушбу туман прокурорининг ёрдамчиси лавозимида фаолият олиб борди. 2001 йилдан Зағзиота туман прокуратураси терговчиси, 2002 йилдан Тошкент вилоят прокуратурасида бўлим прокурори, бўлим катта прокурори, 2005 йилдан эса Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида бошқарма прокурори, катта прокурори вазифаларида меҳнат қилган. 2006-2008 йилларда Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ички хавфсизлиқни таъминлаш инспекцияси прокурори, 2008 йилда Сергели туман прокурори, 2011 йилда Фарғона вилоят прокурорининг ўринбосари, 2013 йилдан эса Хоразм вилоят прокурори вазифасини бажарувчи бўлиб ишлаган.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2014 йил 6 августдаги буйруғи билан Азимов Муратжон Бердиалиевич Бухоро вилоят прокурори лавозимига тайинланди.

М.Азимов 1976 йилда Қашқадарё вилоятининг Китеб туманида туғилган. Маълумоти олий, 1998 йилда Тошкент Давлат юридик институтини тамомлаган. У дастлаб фаолиятини 1998 йилда Қарши шаҳар прокуратураси иш ўрганувчиси вазифасидан бошлаб, 1999-2001 йилларда Қосон туман ва Қарши шаҳар прокуратураларида терговчи лавозимида меҳнат қилди. 2001 йилдан Қашқадарё вилоят прокуратурасида бўлим прокурори, вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси, вилоят прокуратурасида бўлим бошлиғи лавозимларида фаолият олиб борди. 2006-2008 йилларда Яккабўғ туман прокурори лавозимида ишлади. 2008-2009 йилларда Қашқадарё вилоят прокурорининг ўринбосари лавозимида хизмат қилган.

2009-2014 йилларда Ўзбекистон Республикаси Президенти девониди етакчи инспектор бўлиб ишлаган.

Ҳар бир муножаат ортида инсон тақдири

Инсон ҳуқуқлари олий қадрият сифатида эъзозланганидан, ҳар бир фуқаронинг конституциявий ҳуқуқлари ҳимоя қилиниши учун мустаҳкам ҳуқуқий асослар яратилган юрда яшаймиз. "Ҳар бир шахс бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда ваколатли давлат органларига, муассасаларига ёки халқ вакилларига ариза, тақлиф ва шикоятлар билан муножаат қилиш ҳуқуқига эга. Аризалар, тақлифлар ва шикоятлар қонунда белгиланган тартибда ва муддатларда қўриб чиқилиши

шарт", — дейилади Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 35-моддасида. Шу маънода, прокуратура органлари томонидан "Фуқароларнинг муножаатлари тўғрисида"ги Қонун ҳамда Бош прокурорнинг 2004 йил 10 декабрдаги "Фуқаролар ва юридик шахсларнинг муножаатлари қўриб чиқилишида қонунийликни таъминлаш тўғрисида"ги 37-сонли буйруғи талабларидан келиб чиқиб, муножаатларни ўз вақтида, ҳар томонлама ва холисона ҳал қилишга, бунда асосан фуқароларнинг бузилган ҳуқуқла-

рини тиклаш ва уларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, 2014 йилнинг 6 ойи мобайнида прокуратура органларига келиб тушган муножаатларнинг 40 мингга яқини ҳал этилиб, 9 минг нафардан ортиқ шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Прокуратура органлари томонидан муножаатларни текшириш натижалари кўра, ноқонуний қарорларни бекор қилиш ҳақида 450 та протест, қонунбузилиши, унинг келиб чиқиш са-

баблари ва бунга имконият яратиб берётган шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида 441 та тақдимнома киритилди. 110 нафар шахсга нисбатан огоҳлантирув эълон қилиниб, 748 нафар шахс интизомий, 851 нафари маъмурий ҳамда 539 нафари моддий жавобгарликка тортилди. Судларга 8 млрд. 459 млн. сўмлик 1007 та ариза киритилди. Аниқланган жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 464 та жиноят иши қўзғатилди.

[Давоми 3-бетда]

Нима эксанг, шуни ўрасан...

Сулланувчи Алишер Раҳимов айбига иқролик билдириб, кўкнори ўсимлиги уруғини қачон ва қаердан олгани, қаерга экиб, парварташгани ҳамда уни истеъмол қилиш ва пуллаш билан боғлиқ воқеаларни сул оламида бирма-бир айтиб бериб, енгил тортди. Қилган ишдан пушаймон бўлган киши судда ўзини қонун ҳукмига топширар экан, бундай ҳолатни бошдан кечириши табиий. Чунки қонун нафақат жазо муқаррарлигини таъминлайди, балки айбдорнинг яна қайта жиноят содир этишига йўл қўймайди, яъни бу жиҳатдан олиб қараганда, уни бошқа ташқи таъсирлардан ҳимоя ҳам қилади.

Айтмоқчимизки, Алишер жиноят устидида кўлга тушмаганда ва қилмишлари учун суд олдида жавоб бермаганда, унинг fair-қонуний хатти-ҳаракатлари давом этаверган ва у таркибида инсон организмиди учун зарарли моддалар бўлган гивҳандлик воситаларини истеъмол қилиш оқибатида соғлигини йўқотган бўларди.

Халқимизда "кўкнори хаёл" деган ибора бор. Бу кўкнори истеъмол қилиш натижасида одам миясида рўй берадиган салбий ҳолатларга ишора. Шунинг ўзидан ҳам англашладик, кўкнорини мунтазам истеъмол қиладиган кишилар меҳнатга ва соғлом ҳаёт кечиришга ноқобил бўлиб қоладилар.

Алишернинг судда ўз айбини тан олиб айтишича, у гивҳандлик моддалари истеъмол қилишни 1984-1986 йилларда Афғонистонда ҳарбий хизматдалигида бошлаган экан. Ўзга юрда

огир кунларни бошидан кечирган, жанглари, жангда ҳалок бўлганларни кўрган. Албатта, бу таассуфларни. Аммо иродаси мустаҳкам кишилар ҳеч қачон "Мен жангни кўрганман, мен қонни кўрганман", деб нашаванд бўлиб қолмайди. Аксинча, умрининг давомини соғлом ва оқилона ҳаёт кечиришга қаратади.

Афсуски, Алишер Раҳимов бундай қилмади. Боши огришини баҳона қилиб, 2012 йил февраль ойда Искандар исми бир танишидан кўкнори уруғини олиб, ҳовлисидаги ёш терак ниҳоллари орасига экиди. Уруғ униб чиққандан кейин парваришлади ва ниҳоят 15 июнь куни ўриб олиб, 97 донга кўкнори бошогини пинҳона қуритиб олди. Яширин сақлади. Ўриб олинган ўсимлик пояларини эса ўша вақтнинг ўзида ёқиб юборди. Сўнгра 2013 йил март ойда ишлаб пул топиш учун Тошкентга боришга қарор

Аббарали ЮСУПОВ,
Шаҳрисабз туман прокурори
ўринбосари

қилиб, кўкнори бошқларини қора рангли целлофан халтачага солди-да, онаси яшайдиган уйга олиб бориб, ҳеч ким фойдаланмайдиган газ ўчоқ ичига яшириб қўйди. Аммо Тошкентга бориш фикридан воз кечиб, ишлаш учун Шаҳрисабзга йўл олди. Мардикорчилик қилиб юрган кезларида Шаҳрисабз шаҳрида яшовчи фуқаро Қ.Ашуров отасининг дардманд эканлигини айтиб, ундан кўкнори топиб беришини сўраб қолди. Улар савдо олдидан 2013 йил 2 апрель куни Шаҳрисабз туманидаги тош-шағал саралаш заводи олдидида чойхонада ўтиришди. Ана шу ерда Қудрат Ашуров ва Эшмуҳаммад Қўлдошевга 300 минг сўм пул эвазига 27,8 грамм огирликдаги кўкнори бошогини сотаётганда унинг жинояти фош бўлди.

Хулоса шунки, таркибида алколоид модда сакловчи, инсон соғлигига зарарли таъсир кўрсатувчи кўкнори савдоси билан шуғулланган Алишер Раҳимов "экканини ўрди". Жиноят ишлари бўйича Шаҳрисабз туман суди унга нисбатан 6 йил-у 6 ой муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади. "Нима эксанг, шуни ўрасан", деб бекорга айтмайдилар-да...

Тадбиркорга мададкормиз

Кейинчалик эса "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги, "Хусусий корхона тўғрисида"ги, "Валютани тартибга солиш тўғрисида"ги, "Фермер ҳўжалиги тўғрисида"ги Қонунлар, янги таҳрирдаги Солиқ кодекси ва иқтисодиётнинг ислоҳ қилиш бўйича умумий ҳисобда 400 дан зиёд қонун ҳужжатлари ишлаб чиқилди. Уларнинг барчаси иқтисодиётимизни янада либераллаштириш ва модернизация қилишда мустаҳкам ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилмоқда. Шу жумладан, Конституцияимизнинг 53-моддаси 2-бандига мувофиқ, хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясида бўлиб, мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкдан маҳрум этилиши мумкинлиги белгилаб қўйилди. Ўз навбатида, Президентимиз томонидан илгари сурилган "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамаиятини ривожлантириш концепцияси"да "Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонунни ишлаб чиқиш ҳамда қабул қилиш зарурлиги ҳақидаги тақлифга алоҳида тўхталиб ўтилган эди.

2012 йилнинг 24 сентябрь куни "Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонун қабул қилинди. Таъкидлаш жоизки, мамлакатимизнинг барча шаҳар ва туманларида бўлгани каби Наманган шаҳрида ҳам тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарор ва фармонлари ҳамда ҳукумат қарорлари ихросини таъминлаш юзасидан шаҳар прокурорининг тегишли фармойиши қабул қилинди. Унга асосан ишчи гуруҳи тузилди. Мазкур ишчи гуруҳи ҳафтанинг ҳар чоршанба куни жойларга чиқиб, тадбиркорлик субъектлари билан учрашувлар ташкил этмоқда.

Бундан ташқари, шаҳар прокуратураси томонидан ҳудуддаги маъвуд тадбиркорлик субъектлари, шу жумладан, хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар ҳақидаги маълумотлар базаси яратилди. Улар бўйича мунтазам ўзгаришлар киритиб боришмоқ-

Рустамжон УМАТАЛИЕВ,
Наманган шаҳар прокурори

да. Масалан, жорий йилда 3 та бўш турган ва фойдаланилмаётган давлат объектилари, яъни "Навбахор" МФИда жойлашган виллоят маданият ва спорт ишлари бошқармаси тасарруфидида "Спорт" меҳмонхонаси, "Нуробод" МФИда жойлашган 53-мактабнинг фойдаланилмай турган бир қисми ва "Истикбол" МФИ ҳудудида жойлашган 63-мактабга ча таълим муассасаси бинолари аниқланиб, уларни "нол" қийматда тадбиркорлик субъектларига инвестиция қилиш шартли билан бериш бўйича тақлифлари олинди ҳамда шаҳар ҳокимлиги муҳокамасига киритилди.

Шунингдек, тадбиркорлик субъектларининг муножаатларини қўриб чиқишга ва уларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш, қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, "Абдусалом" хусусий фирмаси бошлиғи А.Қодиров ўз муножаатида Ахикент массивидаги автомобил йўллари таъмирлаш жараёнида сув тармоғига шикаст етганлиги боис, корхона биносига сув етиб бормаётганилиги ҳусусида тўхталиб, носоз аҳволдаги сув тармоғини қайта ишга туширишда амалий ёрдам сўраган. Унинг бу муножаати тегишли тартибда ўрганилиб ва тармокдаги носозлик бартараф этилди.

Таъкидлаш жоизки, шаҳар прокуратурасининг ишонч телефонида 20 нафар фуқародан муножаат келиб тушган. Жумладан, Наманган шаҳар, Сўфизода 1-берк кўчасида яшовчи хусусий тадбиркор А.Жўраев шаҳар Давлат солиқ инспекциясидан тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи юридик шахс бўлмаган яқка тартибдаги тадбиркорлик гувоҳномасини олишда амалий ёрдам сўраган. Унинг бу муножаати ўз ўрнида ўрганилиб, қаноатлантирилди.

Ишонч телефонида бўлган муножаатларнинг ҳисобини юритиш мақсадида алоҳида рўйхатга олиш китоби юритилиб, бу борада амалга оширилган ишлар ҳар ойда умумлаштириб боришмоқда. Бундан қўзланган мақсад эса шаҳар ҳудудида ишбилармонлик муҳитини яхшилаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни ривожлантириш борасида амалга оширилаётган ишларни янада ривожлантиришдан иборатдир.

Ғавво келтирган савдо

Баъзи кимсалар қилаётган ноқонуний ишларини беркитишга уринишда-да, сирлари фош бўлгандан кейин "аттанг" деб қолишади. Сўнгги пушаймон ўзинга душман, деб бежиз айтишмаган.

Дилзода ДОВУДОВА,
Мирзо Улугбек туман прокурори ёрдамчиси

Шомансур Назиров шундайлардан бўлиб чиқди. Мирзо Улугбек тумани, Буёқ ипак йўли кўчасида жойлашган дўконлардан бирини ижарага олиб, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиб келган Ш.Назирова бу ерда аҳолига "PAYNET" хизматини кўрсатиб, яна турли маҳсулотлар ҳам сотар эди.

Бироқ у сотган маҳсулотлари учун харидорларга назорат-касса машинасининг чекини бермасди. Бу билан эса Вазирад Маҳкамасининг 2011 йил 17 ноябрдаги қарори талабларига зид равишда назорат-касса машинасидан фойдаланмас, харидорга ўзаро ҳисоб-китобда НКМ чеки ёки унга тенглаштирилган патта бермасдан, савдо фаолиятини амалга оширар эди. Унинг фао-

лияти текширилганда, кўнлик ҳисобот бўйича савдодан тушган 999 минг 400 сўм ва даврий ҳисобот бўйича 8 млн. 572 минг 655 сўм пуллар НКМ хотирасига киритилмаганлиги аниқланди. Бундан ташқари, Ш.Назирова аҳолига "PAYNET" хизматини кўрсатиб, 2013 йил 5 мартдан 10 июлга қадар хизмат кўрсатишдан тушган 130 млн. 624 минг сўм микдордаги пулларни НКМ хотирасига киритмаган, банк муассасасига ҳам топширмаган экан. Шунингдек, у савдо қилаётган дўконда кимим ҳужжати бўлмаган 60 турдаги 730 донга, умумий баҳоси 4 млн. 894 минг сўмлик маҳсулотлар борлиги аниқланди.

Амалдаги савдо қоидаларини бузиб, давлат манфаатларидан ўзиникини устун қўйган Ш.Назирова суднинг ҳукми билан айбдор деб топилди ва унга энг кам ойлик иш ҳақининг 300 баравари микдориди жарима жазоси тайинланди.

Ноқонуний дисклар фош этилди

Суднинг қора курсисда ўтирган Ином Даминовнинг (исм-фамилияси ўзгартирилган) бутун қилмишларидан боши эгик. Гап шундаки, у уйда ноқонуний равишда яширин ишлаб чиқаришни ўзига қасб қилган эди.

Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Ҳамза туман бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирда уйда бўш дискларга турли фильм ва клиплар ёзиб, уларни Тошкент шаҳридаги аҳоли гавжум жойларда сотиш билан шуғулланиб келган ҳуқуқбузарнинг қилмиши фош этилди.

Тошкент шаҳри ҳудудида контрафакт маҳсулотларни олиб кириш ва уларнинг ноқонуний муомаласининг олдини олиш бўйича тасдиқланган чора-тадбирлар режасининг ихросини таъминлаш мақсадида ҳуқуқбузарнинг уйи қўздан кечирилиб, компьютерлар, рангли принтер-

лар, кўп микдордаги кинофильмлар ва клиплар ёзилган тайёр дисклар ва бошқа зарур қўлбола мосламалар, жами 19 млн. сўмлик товар-моддий бойликлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Таъкидлаш жоизки, кўча-кўйда лицензиясиз, қўлбола усулда тайёрланган дискларнинг аксариятидан чет эл кинолари ва хориж қўшиқларига ишланган беҳаё клиплар жой олган. Уларнинг харидорлари эса асосан ёшлардир. Ноқонуний видео маҳсулотлар савдоси билан шуғулланаётган қонунбузарлар нафақат иқтисодиётимизга, балки вояга етган ёшларнинг ақли-қизларимизнинг дунёқарашига ҳам маънавий зарар етказаяптилар.

Республикадаги ёшлар

Улугбек ИЛҲАСОВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги
СВОЖДҚК департаментининг
бўлим катта инспектори

ўртасида маънавий-ахлоқий хислатларни бузувчи зўравонлик, шафқатсизлик, атрофдагиларни салбий ҳаракатларга ундовчи аудио-видео маҳсулотларни ҳамда суратларни намойиш қилган ва тарқатган шахсларга қонунларимизда тегишли жазо чораларини қўриш белгилаб қўйилган.

Ноқонуний йўл билан фойда қўришга интилганлар қонуний ҳазага тортилганлар муқаррар эканлигини унутмайлик. Буни Ином Даминов тушуниб етганида кеч бўлган эди. Унга нисбатан суд ҳукми билан тегишли жазо тайинланди.

/Давоми.
Бошланиши 1-бетда/

Ҳар бир муурожаат ортида инсон тақдири

Шерзод АМИРОВ,
Бош прокуратура бўлим бошлиғи

Амалиётда фуқароларнинг қабулига ҳам жиддий эътибор қаратилиб, бу борада ҳар бир ҳодимнинг масъулиятини ошириш чоралари қилинмоқда. Фуқаролар ҳар кун, улар учун қулай вақтда қабул қилинмоқда. Чунончи, бу даврда прокуратура органлари томонидан жами 63 мингдан зиёд фуқаро, шундан 19 минг нафари яшаш, иш ва ўқий жойларида қабул қилинди.

Шу даврда меҳнат, уй-жой, ижтимоий ҳимоя масалалари, вояга етмаганларнинг ҳуқуқларига доир, шунингдек, прокуратура ва ИИБ органларидаги жиноят ишлари ва материаллари бўйича, суд қарорларини ижро этишда ва қамқоқча олинганларни сақлашда қонунларга риоя этилиши ҳамда алимент ундириш тўғрисидаги муурожаатлар сонини анча ошган. Ўз навбатида, прокурорлар томонидан соҳада йўл қўйилаётган қонунбузилиш ҳолатларига қонундан кескин чоралар қўриб борилмоқда. Хусусан, Андижон шаҳар ҳокимининг ўринбосари Н.Осупов ва А.Иминов ҳамда ҳокимият юристи А.Джурраев 121 нафар фуқаронинг аризасини узрли сабабларсиз қўриб чиқмасдан, уларни ўз ҳолига ташлаб қўйиб, фуқароларнинг қонуний ҳуқуқларини поймол қилганликлари учун Жиноят кодексининг тегишли

моддалари билан жавобгарликка тортилиб, давлатимизнинг инсонпарварлик принципи асосида амнистия актига кўра жазодан озод қилинганлар.

Шунингдек, бу даврда тadbиркорларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилди. Хусусан, прокуратура органлари томонидан тadbиркорларнинг ҳуқуқлари бузилиши юзасидан ҳал қилинган муурожаатлардан 446 таси қаноатлантирилган. Жумладан, Зарафшон шаҳар ҳокимининг ўринбосари Ш.Ахороров "Атлант Зарафшон" хусусий корхонаси раҳбари В.Алмуратованинг шаҳар ҳокимлига етказиб берилган 9,8 млн. сўмлик компьютер ва бошқа жиҳозлар учун тўлов тўлашда амалий ёрдам беришни сўраб ёзган аризасини қўриб чиқмасдан, тadbиркорнинг қонуний манфаатларига жиддий зиён етказганлиги учун унга нисбатан жазонинг муқаррарлиги таъминланди.

Тadbиркор У.Эргашевнинг Уйчи тумани статистика бўлими ходимларининг хатти-ҳаракатларидан норози бўлиб ёзган муурожаатини ўрганиш давомида 28 нафар тadbиркорнинг ҳуқуқлари бузилганлиги

аниқланиб, бўлим етакчи мутахассиси Р.Таштемировга нисбатан ЖКнинг 214-моддаси 1-қисми билан айб эълон қилиниб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Таҳлилларга кўра, муурожаатлар сонининг ошишига айрим ҳолатларда соҳага масъул бўлган мансабдор шахсларнинг ҳаракатсизлиги ҳам сабаб бўлмоқда. Хусусан, Уйчи туманида Н.Эргашеванинг собиқ турмуш ўртоғи Х.Раҳматов 7 млн. 824 сўмлик, Тайлоқда Г.Турсунованинг собиқ турмуш ўртоғи Қ.Раҳимов 7 млн. 797 минг сўмлик, Данғарада С.Мардоновага қарздор Б.Мардонов 3 млн. 772 сўмлик алимент пулларини тўламаётганлигига бир оишини юриштишга масъул бўлган суд ижрочилари томонидан ўз вақтида муносабат билдирилмаган. Уларнинг прокуратура органларига муурожаатларидан сўнг қарздорларга нисбатан жиноят иши қўзғатилди ва ўз вази-фасига масъулиятсизлик билан қараган суд ижрочиларига нисбатан интизомий чоралар қўлланилди.

Прокуратура органларига фуқаролар томонидан тўхмат, ҳақорат ҳамда сохта уйдирмадан иборат бўлган ариза ва шикоятлар билан муурожаат қилиш ҳолатлари ҳам учраб ту-

рибди. Бундай муурожаатлар юзасидан муаллифларнинг ўзларига нисбатан қонунда белгиланган чоралар қўлланилмоқда. Шу давр мобайнида тўхмат мазмунидаги муурожаатлар юзасидан ариза муаллифларидан 85 нафарига нисбатан МЖТКнинг 40-моддаси билан маъмурий ишлар қўзғатилган. Жумладан, фуқаро М.Раушанованинг Зафаробод туман электр тармоқлари корхонаси ходимлари ҳаракатидан норози бўлиб ёзган муурожаати текширилганда, ундаги важлар ўз тасдиғини топмасдан, тўхмат қилинганлиги аниқланди ва муаллифга нисбатан Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 40-моддаси билан маъмурий иш қўзғатилиб, суд томонидан жарима жазоси тайинланди.

Маъмурий жавобгарликка тортилгандан тегишли ҳулоса чиқармаган ҳамда оғир ва ўта оғир жиноятлари содир этганликда айблаб, тўхмат қилган, шикоят қилишни ўзига қасб қилиб олган 21 нафар шахсга нисбатан эса жиноят ишлари қўзғатилган. Масалан, фуқаро Г.Абдурахимованинг Поп туман тиббиёт бирлашмаси бошлиғи ходимларини ишга қабул қилишда пора олаётганлиги ҳақидаги муурожаати текширилиб, ундаги важлар ўз тасдиғини топ-

маганлиги сабабли, муаллифга нисбатан ЖКнинг 139-моддаси 3-қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Ўз навбатида, фуқаролар ва юридик шахслар ўзларининг муурожаатлари прокуратура органлари томонидан текширилиши натижаларидан қониқиб қолганликлари ҳақида ҳамда қонунбузилиш ҳолатларига муросасизлик билан қасб қилиб, айбдор шахсга нисбатан қонунда белгиланган чоралар қўрган ходимларга миннатдорчилик билдириб ёзган хатлари мунтазам равишда Бош прокуратурага келиб тушмоқда.

Прокуратура ходимлари фуқароларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш мақсадида ҳуқуқ тарғиботи, фуқароларни қабул қилиш маданиятини янада ошириш ҳамда мунтазам равишда қонун устуворлигини таъминлашга қаратилган фаолиятни такомиллаштириб бориш борасида ҳам фаол меҳнат қилишмоқда.

Ҳаққли талаблар қаноатлантирилмоқда

Юртбошимиз мўл ғалла ҳосили етиштирган деҳқонларга табрик мактубида таъкидлаганларидек, қишлоқ ҳўжалиғидаги ислохотлар жараёнида ерга, унда етиштирилган ҳўсига чинакамнига эғалик ҳўқуқини қўлга киритган, кўпроқ даромад олишни кўзлаб, тинимсиз изланиб ишлаётган фермер ҳўжаликлари-нинг тadbиркор раҳбарлари ва деҳқонлари юқори натижаларга эришмоқдалар. Илган-илга ғалла екинлари ҳўсморлагини ошира бориб, тобора юқсакроқ хирмон уймоқдалар. Шу тариқа яқин ўтмишда ғаллани хориждан харида қилишга мажбур бўлган мамлакатимиз ўз эҳтиёжидан орттириб, чет элга дон экспорт қилувчи давлатлар қаторидан жой олмақда.

Фарғоналик бободехқонлар юртимизнинг ғалла, пахта хирмониға муносиб улушларини қўшиб келмоқдалар. Ғаллачилик, пахтачилик билан бирга богдорчилик, узумчилик, пиллачиликдан ҳам тобора кўпроқ даромад олиш баробарида чорвачилиқни ривожлантириш имкониятларидан ҳам самарали фойдаланишмоқда. Даромадларини қишлоқ ҳўжалиғи махсусдларини қайта ишлайдиган кичик корхоналар барпо этишга йўналтираётган фермер ҳўжаликлари сафи кенгаймоқда.

Вилоят прокуратураси органлари бу каби интилиш ва ташаббусларни ҳўқуқий қўллаб-қувватлаш, фермер ва деҳқон ҳўжаликлари ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида доимий иш олиб бормоқда. Фермер ҳўжаликлари раҳбарлари, деҳқонларнинг турли муаммоларини ҳал этишда ёрдам сўраб, бевосита прокуратура органларига муурожаатлари "Фуқароларнинг муурожаатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни талабларига қатъий амал қилинган ҳолда қўриб чиқилмоқда. Ҳаққоний талабларни қаноатлантириш чоралари қўрилмоқда.

Фарғона туманилик М.Ахороров аризасида ўзи раҳбарлик қилиб келатган "Чинорли замин" фермер ҳўжалигини кўп тармоқли ҳўжаликка айлантириш ва банкдан кредит маблағи ажратилишида амалий ёрдам беришни сўраган. 2012 йилдан буён М.Ахороров раҳбарлик қилиб келатган фермер ҳўжалиғи 14,4 гектар майдонда пахта, 32 гектарда бошоқли дон етиштирган. Шунингдек, контрактация шартномаларини ҳам баҳариб келган. Бундан ташқари, 1,5 гектар ташландиқ ерга ишлов бериб, сабзаёт етиштиришни йўлга

қўйган. Қонунларга амал қилиб фаолият юритиб келатган ҳўжалик раҳбарининг аризасини ҳал этиш чоралари кўрилди. Фермер ҳўжалиғига насли чорва моллари харида учун "Агробанк"нинг Фарғона туман филиали томонидан 64 млн. сўм кредит ажратилиши ва "Чорванаслхизмат" МЧЖга ўтказиб берилиши таъминланди.

Жорий йилнинг апрель ойида фуқаро Б.Набиевнинг иш ҳақлари тўланмаётганидан норози бўлиб ёзган аризаси ўрганилганда, муурожаатдаги ҳолатлар тасдиқланди. Яъни Фарғона вилоят ўсимликлари ҳимоя қилиш марказининг Олтиарқ туман отрядида ишловчи 17 нафар ходимнинг жами 35,9 млн. сўм иш ҳақи тўланмай келнаётгани аниқланди. Аризани ўрганиш мобайнида отряд ходимлари А.Джалолов, А.Собиров ва Ю.Абдусатторовларнинг жами 11 млн. 700 минг сўм иш ҳақларининг тўланиши таъминланди. 13 нафар ходимнинг 24,2 млн. сўм миқдоридagi иш ҳақларини ундириш юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлараро судига даъво аризалари киритилди. Хизмат вазиёсини адо этмаган марказ директори М.Ходжаевга нисбатан маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилди.

Қува туманида яшовчи фуқаро М.Орипов аризасида фермер ҳўжалиғига қайтарилган ер майдонига ижара шартномаси тузулишида сансалорликка йўл қўйилаётганини баён этиб, масалани қонуний ҳал этишни сўраган. Аризасида қайд этилишича, 2011 йил сентябрь ойида туман ҳокимининг "Салим" фермер ҳўжалиғига қарашли ер майдонларини туман захирасига қайтаришга оид қарориди 3,59 гектарли боғнинг захирага қайтарилиши қўрсатилмаган. Бироқ, "Салим" фермер

ҳўжалиғидан қайтариб олинган бошқа ер майдонлари қаторида мазкур бог ҳам "Исақжон Абдуманнон" фермер ҳўжалиғига бириктириб берилган. Ушбу ҳолат Қува туман прокуратураси томонидан ўрганилиб, туман ҳокимининг қарорини қонунга мувофиқлаштириш ҳақида протест келтирилиб, ер майдонининг "Салим" фермер ҳўжалиғига қайтарилиши талаб қилинган. Аммо, ҳокимликдаги мутасаддилар томонидан ерга қайта ижара шартномаси тузиш пайсалга солиб келинган.

Ўтказилган текшириш мобайнида туман ҳокимининг "Салим" фермер ҳўжалиғи билан 3,59 гектар ер майдонига қайта ижара шартномасини расмийлаштириш ҳақидаги қарори чиқарилиши ва ижара шартномаси тузилиши таъминланди.

Вилоят прокуратураси томонидан фермер ҳўжаликлари, фуқароларнинг муурожаатлари қонуний ҳал қилинганга оид миқдорларни яна келтириш мумкин. Ўтган ярим йил мобайнида қишлоқ ҳўжалиғи масалаларида келиб тушган юқоридаги каби аризаларнинг 12 таси қаноатлантирилди.

Республика Бош прокурорининг "Фуқаролар ва юридик шахсларнинг муурожаатлари қўриб чиқилишида қонунийлиги таъминлаш тўғрисида"ги буйруғи талабларидан келиб чиққан ҳолда барча аризалар белгиланган муддатларда ҳолисона, атрофича ўрганилиб, қонуний ҳал этилмоқда. Муаллифларга аниқ-равшан ёзма жавоблар юборилмапти.

Бундан ташқари, вилоят прокуратураси органлари томонидан "Фуқароларнинг муурожаатлари тўғрисида"ги Қонун ижроси таҳлилларида аниқланган, туман ҳокимликлари, қишлоқ фуқаролар йигинлари, шунингдек, қишлоқ ва сув ҳўжалиғи идоралари масъул шахслари томонидан арз қилиб келган фуқароларни қабул қилиш, уларга ҳўқуқлари, қонун талабларини тушунириш, аризаларини қонунда белгиланган муддатларда ҳал этиб, натижалари ҳақида ёзма равишда маълум қилишда йўл қўйилаётган қонунбузилиш ҳолатлари бартараф этилмоқда.

Бахтиёр БОБОКУЛОВ,

Фарғона вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи вазиёсини баҳаруви

Хусусан, "Сирдарё-Сўх" ирригация тизимлари бошқармаси қошидаги насос станциялари, энергетика ва алоқа бошқармасига "Туронбанк" бошқаруви раисининг ўринбосари томонидан бошқарманинг банкдан қарздорлигини ундиришни мол-мулкига қаратиш ҳақида вилоят ҳўжалик судига киритилган аризининг маълумот учун юборилган нусхаси келиб тушган. Ариза М.Акрамова томонидан келиб тушган ҳўжатлар журналига эмас, балки "Ариза ва шикоятларни рўйхатга олиш" китобига қайд қилинган. Бунинг акси, Ўзбекистон туманидаги фермер ҳўжаликлари-нинг "Ганиобод" насос станциясидаги ноқонуний очилган "задвижка"ларни беркитиш чорасини қўриш ҳақидаги муурожаати эса "Келиб тушган ҳўжатларни рўйхатга олиш китоби"га нотўғри қайд қилиниб, оқибатда бошлққ ўринбосари И.Нажимидинов томонидан қўриб чиқилмаган ва сувдан ноқонуний фойдаланиш ҳолати бўйича "Фарғонасувназорат" инспекциясига юборилмаган. Бундан ташқари, бошқармада муурожаатлар белгиланган тартибда умумлаштирилмаган ва таҳлил этиб борилмаган, "Фуқароларни қабул қилиш журнали" юритилмаган. Қонуннинг 21-моддаси талаб асосида муаллифларга қабул қилинган қарордан норози бўлган тақдирда шикоят қилиш тартиби тушунирилмаган. Юқоридаги қонунбузилишга йўл қўйган бошқарманинг 3 нафар масъул ходими интизомий жавобгарликка тортилди. Қонунбузилишларни бартараф этиш хусусида тақдимнома киритилди.

Муурожаатлар билан ишлаш ташкилот, муассаса, корхоналар раҳбар ва масъул ходимларининг бевосита хизмат бурчларига нечоғлиқ масъулият билан ёндашишларини кўзгудаги каби акс эттиради. Интизом, чунончи, ижро интизомини мустаҳкам бўлган жойда эса ариза ва шикоятлар сансалорликка солинмай қўриб чиқилади ва қонуний ҳал этилади.

Сифатли тергов — самарадорлик гарови

Жиноятчиликка қарши кураш, унинг олдини олиш ва жазо муқаррарлигини таъминлашда ҳар бир жиноий ҳолатни тўлиқ ҳар томонлама текшириш, уни келтириб чиқарувчи сабаб ва шарт-шароитларини аниқлаш ҳамда жиноят содир этган шахснинг қилмишига яраша жазо олишини таъминлаш тергов самарадорлигининг гарови саналади.

Самарқанд вилоят прокуратураси органларида бу борада Ўзбекистон Республикаси "Прократура тўғрисида" - ги Қонуни, Бош прокурорнинг 2004 йил 9 декабрдаги "Жиноятчиликка қарши кураш, унинг олдини олиш ҳамда суриштирув ва дастлабки тергов ўтказишда қонунларнинг аниқ бажарилиши устидан прокурор назоратини янада такомиллаштириш тўғрисида" ги ҳамда 2005 йил 17 февралдаги "Жиноят процессида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоясини таъминлаш юзасидан прокурор назоратини тубдан яхшилаш тўғрисида" ги буйруқлари, Бош прокуратура ҳайъати, мувофиқлаштирувчи Кенгаши қарорлари талаблари ва вилоят прокуратураси ҳайъати кўрсатмалари дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда. Бу ўринда энг асосий эътибор тергов сифати ва самарадорлигини ошириш, ноқонуний жавобгарликка тортишга йўл қўймаслик ва жиноят содир этилиши натижасида етказилган зарарларни тўлиқ унди-

ришга қаратилмоқда. Хусусан, жорий йилнинг ўтган даври мобайнида вилоят прокуратураси органлари томонидан 450 та жиноят ишининг тергов таъминланган. Шундан 436 та жиноят иши 853 нафар шахсга нисбатан айблов ҳулосаси, амнистия тўғрисидаги қарор, тиббий йўсиндаги мажбурув чоралари ёки ярашув тўғрисидаги қарорлар билан тамомланиб, судларга юборилган.

Тахлилларга кўра, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан айблов ҳулосаси, амнистия тўғрисидаги қарор, тиббий йўсиндаги мажбурув чоралари ёки ярашув тўғрисидаги қарорлар билан тамомланган жиноят ишлари 14 тага ошган. Ҳаракатдан тугатилган жиноят ишлари сони 14 тага (14-28) 100 фоизга камайишига эришилган.

Ўтган 2013 йилнинг 6 ойида 7 млрд. 767 млн. сўм зарар аниқланиб, ушбу зарарнинг 7 млрд. 204 млн. сўми ёки 92,8 фоизи ундирилган бўлса, жорий йилнинг ўтган даврида аниқланган 33 млрд. 519 млн. сўмлик зарардан 32 млрд. 845

млн. сўми ёки 98 фоизи дастлабки тергов давомида ундирилиб, зарарнинг ундирилиши самарадорлиги ошиб боришига эришилган.

Биргина вилоят прокуратураси жиноятларни тергов қилиш бўлими томонидан тергов қилинган "Samarqand" очик акциядорлик-тижорат банкининг кузатув кенгаши раиси Х.Жаъфарова ва бошқалар томонидан банк мижозларининг жуда кўп миқдордаги маблағлари талон-торож қилиниб, ўзлаштирилган маблағлари легализация қилинганлиги ҳолати юзасидан ЖКнинг 167-моддаси 3-қисми "а, в" бандлари ва бошқа моддалари билан кўзғатилган жиноят иши бўйича банк мижозларига етказилган жами 4 млрд. 292 млн. сўмлик зарарларнинг ундирилиши таъминланган.

Ўтказилган тезкор-тергов ҳаракатлари мунтазам равишда муҳокама этилиб, прокурор-тергов ходимларининг масъулиятини янда оширишга қаратилган тегишли чоратadbirlar кўриб борилмоқда.

Хусусан, Пахтачи туманида жойлашган "Қорақўтон" қони тоғли ҳудудида хизмат вази-фасини бажарётган вилоят ИИБ ППХ 2-отряди гуруҳи командири Ж.Қодировнинг жасади қотилиш аломатлари билан топилганлиги ҳолати юзасидан ЖКнинг 97-моддаси

2-қисми "г" банди билан жиноят иши кўзғатилган эди. Мазкур иш бўйича тергов ҳаракатлари тўғри ташкил этилганлиги боис, ушбу жиноят фуқаро Д.Астанов, Ё.Холиқовлар раҳбарлигидаги жиноий гуруҳ томонидан содир этилганлиги аниқланган. Тергов натижасига кўра, Д.Астанов, Ё.Холиқовлар, А.Бобоқулов, Э.Эшанов, А.Жўраев ва Ф.Мирзаевлар жиноят ишида айбланувчи тарикасида ишда иштирок этишга жалб қилиниб, уларга ЖКнинг 97-моддаси 2-қисми ва ЖКнинг 219-моддаси 2-қисми билан айблов эълон қилиниб, Самарқанд вилоят судига юборилган ва суд ҳукми билан уларнинг ҳар бирига 19 йил-у 6 ойдан озо-дликдан маҳрум этиш жазоси тайинланган.

Шунингдек, 2013 йил 12 декабрь куни фуқаро О.Муродовнинг жасади "Пастки Қўштамғали" қишлоғи ҳудудидан оқиб ўтувчи "Оқтепа" каналдан қотиллик аломатлари билан топилганлиги ҳолати юзасидан кўзғатилган эди. Суриштирув ва дастлабки тергов жараёнида илмий-техника воситалари тўғри қўлланилди. Мутахассислар жалб қилиниб, экспертизалар тайинлаш ва тергов тактикаси бўйича ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг тергов-тезкор ҳаракатлари мувофиқлаштирилиб борилганли-

Истам РАШИДОВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

ги сабабли ушбу жиноят фош этилди.

Хусусан, марҳумни турмуш ўртоғи Н.Муродова ўғли Ж.Ҳайдаров ва ўғай ўғли Ж.Мирқўзиевлар ёрдамида сиртмоқ билан бўйиб ўлдириб, "Оқтепа" каналининг суви бўлмаган жойига кўмиб ташлаганликлари аниқланди. Вилоят судининг ҳукми билан Н.Муродовага 14 йил, Ж.Мирқўзиевга 15 йил ва воғга етмаган Ж.Ҳайдаровга 6 йил озо-дликдан маҳрум қилиш жа-зоси тайинланган.

Бундан ташқари, вилоят прокуратураси органлари хо-димлари томонидан жами 4439 та тарғибот тadbirlar ўтказилган бўлса, шундан 600 таси вилоят прокуратураси органлари терговчилари ҳис-сасига тўғри келади.

Дарҳақиқат, жиноятчиликка, турмушимиздаги нопоқликларга қарши кураш жараёни осон кечадиган, енгил кўча-диган иш эмас. Бу фаолият хо-димлари масъулиятга, ҳа-лолликка, адолатга хизмат қилишга ундайди. Билимли, зукко, кенг тафаккурли ва пок инсонларни тарбиялайди. Давлат, халқ, инсон дardига яқинлаштиради ва уларга бе-фарқ бўлмасликка ўргатади.

"Навоий кон-металлургия комбинати" давлат корхонаси мамлакатимиз оғир саноатининг стратегик муҳим аҳамиятга эга бўлган субъектларидан биридир. Комбинат ишлаб чиқариш қувватларининг кўлами, чиқарилаётган маҳсулот турларининг кенглиги, банд бўлган ходимлар сони, ижтимоий дастурларни молиялаштириш ҳажми бўйича республикада энг йирик корхона ҳисобланиб, у жойлашган ҳудуд ривожланиши ва бутун республика иқтисодиётининг барқарорлигига катта ҳисса қўшиб келмоқда. Мамлакатимизда олиб борилаётган иқтисодий ислохотлар натижасида корхона ўзининг ишлаб чиқариш ва илмий-инновацион салоҳиятини янада кенгайтириб бормоқда.

Навоий ихтисослаштирилган прокуратураси томонидан 2014 йилнинг ўтган даврида "Навоий кон-металлургия комбинати" давлат корхонаси тизимидagi корхона ва ташкилотларда қонунларнинг аниқ ва бир хилда ижро этилиши, қонунчи-лик тарғиботи, қонунийлиқни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши кураш-иш ва унинг олдини олиш борасида муайян ишлар амалга оширилди. Жумладан, "Соғлом бола йили" Давлат дастурида белгиланган тadbirlar талабидан келиб чиққан ҳолда НКМК тиббий санитария бўлимида, Жанубий ва 5-кон бошқармаларига қарашли тиббий-санитария қисмларида оналар ва гўдаклар ўлимининг келиб чиқиш сабаблари, болалар тиббий кўриги ташкил этилиши, касалликларни эрта аниқлаш, даволаш ва профилактика қилиш, ма-лакали тиббий ёрдам кўрсатиш ва мав-жуд моддий-техника базасидан фой-даланиш аҳолига эътиборни қаратган ҳолда текшириш ўтказилди.

Текширишда она ва болаларга тиббий хизмат кўрсатиш сифати етарли даражада эмаслиги, айрим бўлимларда тозалик қоидаларига тўлиқ риоя қилинмаётгани, шифохона бинаolari таъмирталаб ҳолатда бўлиб, замонавий тиббий жиҳозлар ва асбоб-уску-

Қонун устуворлиги таъминланмоқда

налар билан етарли таъминланмаганлиги аниқланди. Текширув натижасига кўра 2 нафар масъул ходимга нисбатан интизомий иш кўзғатилди ва НКМК тиббий-санитария бўлими бош-лигига тақдирнома киритилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республика-сининг "Фуқароларнинг муурожаатлари тўғрисида" ги Қонуни ижроси юзаси-дан алоҳида прокурорлик назорати ўрнатилган бўлиб, ўтказилган текши-риш натижасига кўра аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш юзасидан 1 та тақдирнома киритилди. НКМК 5-кон бошқармаси-да фуқароларнинг муурожаатларини кўриб чиқиш жараёни ўрганилганда, ушбу қонуннинг 17-моддасида давлат органига келиб тушган ва унинг бево-сита фаолиятига алоқадор бўлмаган муурожаатларни айнан шу орган томо-нидан кўриб чиқилмаслиги, 5 кунлик муддат ичида тегишлилиги бўйича ва-колатли идорага юборилиши ва бу тўғрисида муаллифга хабар берилиши назарда тутилган бўлса-да, ушбу қонун талабларига тўлиқ риоя қилинмаганли-ги аниқланди. Жумладан, фуқаро Н.Ачилованинг "Кетмончи" қони маъ-мурияти томонидан воёга етмаган фарзандини парваришлаш учун на-фақа олмаётганлиги ҳақидаги 2014 йил 26 февралда ёзган аризаси маз-мунан кўриб чиқиш учун юборилган бўлса-да, бу муурожаат қайд қилинмас-дан, Н.Ачиловга нафақа Жанубий кон бошқармаси томонидан тайинланган-лиги баҳонаси билан кўриб чиқилма-ган ва қонунда белгиланган 5 кунлик муддат ичида тегишлилиги бўйича Жанубий кон бошқармасига юборил-

маган ҳамда бу ҳақда муаллифга қонун-да белгиланган муддатда маълум қилинмаган. Натижада Н.Ачилова их-тисослаштирилган прокуратурага 2014 йил 20 мартда тақдоран муурожаат қилишга мажбур бўлган ва прокурату-ранинг аралашуви билан унга жорий йилнинг январь ва февраль ойидаги нафақа пулларининг ундириб берили-ши таъминланди.

Айрим ҳолларда фуқароларнинг му-урожаатига эътиборсизлик оқибатида НКМК манфаатларига жиддий зарар етказилиб, давлат мулки талон-торож қилинган. Хусусан, фуқаро А.Шайхит-динованинг Шарқий геология-қидирув партияси мансабдор шахсларининг ҳаракатларидан норози бўлиб ёзган аризаси юзасидан текшириш ўтказил-ди. Аниқланишча, Шарқий-геология қидирув партиясида экспедитор вази-фасида ишлаб келган И.Ибадов ўзига ишониб топширилган ва ихтиёрида бўлган корпоратив банк картасидан қўлланма талабига зид равишда фой-даланиб, 2013 йил июль ойидан де-кабрь ойигача 4 млн. 294 минг 833 сўм миқдордаги пул маблағини шахсий манфаати йўлида ўзлаштирган. Ушбу ҳолат юзасидан И.Ибадовга тегишли жазо чоралари қўлланилди.

Бундан ташқари, айрим фуқаролар-нинг шартнома талабларини бузиб, НКМК томонидан олий ўқув юртлари-да тахсил олганлиги учун амалга оши-рилган тўловларни тўламаганлиги аниқланиб, улар юзасидан НКМК ман-фаатларини кўзлаган ҳолда фуқаролик судига 137 млн. 805 минг сўмлик 6 та даъво аризаси киритилди ва улар суд-да кўрилиб, қаноатлантирилди. Жум-

Нодирбек РАҲМОНОВ,
Навоий ихтисослаштирилган прокурори

ладан, 2008 йил 1 июлда Ш.Туробов ва унинг отаси И.Туробовлар билан НКМК давлат корхонаси ўртасида шартнома тузилган. Ш.Туробов Урал давлат қончиллик университетида тах-сил олгани учун 2008-2013 йилларда НКМК томонидан тўланган ҳаражатлар 29 млн. 620 минг 943 сўмни ташкил қилган. Аммо у ўқини битиргач, шартнома талабларини бажармай, НКМК тизимида ишламаган. 2014 йил 17 январда ихтисослаштирилган про-куратура томонидан жавобгарлардан НКМКга етказилган зарарни ундириш тўғрисида даъво аризаси кўзғатилиб, фуқаролик ишлари бўйича Қармана ту-манлараро судининг 2014 йил 11 фев-ралдаги ҳал қилув қарори билан қано-атлантирилди.

Ихтисослаштирилган прокуратурага ўтган даврда фуқаролар ва юридик шахслардан 94 та ариза ва шикоят туш-ган бўлса, шундан 47 таси прокурату-ра ходимлари томонидан ҳал қилин-ди. Қаноатлантирилган муурожаатлар бўйича 3 та интизомий, 2 та маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш кўзғатилди. 1 та протест келтирилиб, 2 та тақдир-нома киритилди. Қўлланилган проку-рор назорати ҳужжатлари ва қўрил-ган чоралар натижасида 4 нафар шахс-нинг ҳуқуқлари тикланди. Шунингдек, фуқаролар белгиланган жадвал асоси-да ташкилот ва корхоналарда проку-ратура ходимлари томонидан қабул қилиниб, уярашувлар ўтказиб келин-моқда.

Конунчилик ва ислохот

Юртимизда бозор ислохотларини чуқурлаштириш ва иқтисодиётни либераллаштириш, тадбиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ўзаро рақобатни кучайтириш, аynиқса, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни жадал ривожлантиришга қаратилган кенг қўламли ишлар олиб борилмоқда. Хусусан, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг фаолиятига тўсиқ бўлаётган айрим ҳолатларни бартараф этиш баробарида, иқтисодиёт соҳасида қонунийликни мустаҳкамлаш ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга қаратилган қонун ҳужжатлари ишлаб чиқилиб, амалиётга татбиқ этилмоқда.

Яна бир қўлайлик

Дилшодбек ПАРПИЕВ,

Анджон вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

Жорий йил 14 майдаги "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек айрим қонун ҳужжатларини ўз кучини йўқотган деб топиш тўғрисида"ги Қонун шулар жумласидандир. Унга қўра, Ҳўжалик процессуал кодексида муайян ўзгариш ва қўшимчалар киритилди. Масалан, ҳўжалик судларида суд мажлисларини видеоконференцалоқа режимида ўтказиш тартиби ҳўқуқий жиҳатдан мустаҳкамланди.

Видеоконференцалоқа тизимининг имконият ва афзалликлари шундан иборатки, бу суд ишда иштирок этувчи шахсларга ўзлари жойлашган ҳудуддан чиқмасдан, вақт ва маблағларни тежаган ҳолда, суд жараёнида иштирок этиш имконини беради. Шунингдек, судда ишларни қўришда тезкорликка ва процессуал муддатларнинг тежаллишига замин ҳозирлайди. Қолаверса, вилоятларда фаолият юритаётган тадбиркорлар ва фуқаролар учун Олий ҳўжалик суди раҳбарияти шахсий қабулларини ташкил этишда янги муддаосир. Ҳўжалик процессуал кодексидаги ушбу янгилликлар 2014 йилнинг 1 сентябридан эътиборан амалга қиради.

Шуни алоҳида қайд этиш жоизки, Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 16 майдаги қарори билан ҳўжалик судларида бериладиган даъво аризаларидан ундирилмайдиган давлат божи ставкаларига ҳам ўзгаришлар киритилди. Унга мувофиқ, ҳўжалик судларида берилмайдиган мулкий тусдаги даъво аризаларидан ундирилмайдиган давлат божи даъво баҳоси 1 фоизи миқдориде, лекин энг кам ойлик иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда белгиланди. Бу амалда ҳўжалик юритувчи субъектларга судларда ўз ҳўқуқларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш учун қўлай шарт-шароитлар яратишда муҳим аҳамият касб этади.

Маълумот ўрнида айтиб ўтиш керакки, Президентимизнинг 2012 йил 18 июлдаги "Ишбилармонлик муҳитини янада тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка янада кенг эркинлик бериш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони асосида 2013 йил 1 январдан бошлаб ҳўжалик судларида даъво аризалари ва илтимосномаларни электрон шаклда қабул қилиш тартиби йўлга қўйилди. Яъни Олий ҳўжалик суди веб-сайтида даъво аризалари ва илтимосномаларни қабул қилиш бўйича марказлаштирилган электрон дастурий таъминот ишга туширилди. Айни чоғда ҳўжалик юритувчи субъектлар ана шу дастурий таъминот орқали республикамизнинг исталган ҳўжалик судига нафақат даъво аризалари ва илтимосномаларни, балки апелляция ва кассация шикоятлари, назорат тартибиде протест келтириш, шунингдек, янги очилган ҳўлатлар бўйича ишларни қайта қўриш тўғрисидаги аризаларни ўз хоҳишларига қўра электрон шаклда тақдим этмоқдалар.

Шуларга мос равишда Олий ҳўжалик суди расмий веб-сайти тубдан янгиланди. Ўзбекистонда ҳўжалик судлари фаолиятига оид янгилликлар, мамлакатимизда амалга оширилаётган суд-ҳўқуқ ислохотлари ҳақида кенг жамоатчиликни хабардор қилиш, тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришда муҳим восита вазифасини ўтайди.

Анджон вилоят прокуратураси органлари томонидан мунтазам равишда ўтказиб келинаётган тадбиркорлар билан учрашувларда қонунийликдаги маскур ўзгаришлар, шунингдек, веб-сайтнинг қўлайликлари, бу янгилликларнинг тадбиркорлик соҳаси ривожидеги ўрни ҳақида атрафлича тушунтириш ишлари олиб борилмоқда.

Мамлакатимиз мустақилликнинг ilk йилларидаёқ ўзининг тараққиёт ва истиқбол йўлини белгилаб олди. Бундан қўзланган мақсад бозор иқтисодиёти тамойилларига асосланган ҳўқуқий демократик давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этиш эди. Ушбу мақсадга эришиш учун, энг аввало, собиқ иттифоқ даврида ҳўқуқроник қилган маъмурий буйруқбозлик иллатидан халос бўлиш, бошқарувнинг тоталитар ва авторитар тизимга мослаштирилган усулларидан воз кечиш керак эди.

Бундан ташқари, олдимизга қўйилган мақсаднинг рўйи қонун устуворлигини таъминлаш, шахс, оила, жамият ҳамда давлатнинг ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, аҳолининг ҳўқуқий маданиятини ошириш, шунингдек, фуқароларда қонунларга бўйсунуш ва ҳўрмат туйғуларини юксалтиришни талаб қиларди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгазининг 1992 йил 8 декабрь куни бўлиб ўтган XII қақуриқ XI сессиясида қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Конституцияси мамлакатимизнинг тараққиёти ва истиқболини қонун йўли билан кафолатлаб берди. Ривожланган давлатларнинг қонунчилик тизимидеги илгор тажрибалари, шунингдек, Ўзбекистоннинг ўз менталитетига асосланган ҳолда қабул қилинган Бош Қонунимизда "Халқ манфаати ҳамма нарсадан устун, Ватан туйғуси ҳар нарсадан улуг" деган улугвор тушунча ифодасини топди.

Мана, қарийб 22 йил бўлибдики, ҳаёт синовидан ўтиб келётган Конституциясиз фуқароларнинг тинчлиги, миллий тотувлик, шахс ва сайлов эркинлигига, барқарор сиёсий вазиятга эришаётганимизнинг пойдевори сифатида хизмат қилмоқда.

Адолат мезони

"Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида(32, 78, 93, 98, 103 ва 117-моддаларига)"ги Қонун мазмун-моҳиятига қўра, Президентимиз раҳнамолигиде мустақиллик йилларида таркиб топаётган демократик ҳўқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этиш йўлидаги ана бир муҳим қадам бўлди. Ўзбекистон тараққиётининг мустаҳкам ҳўқуқий пойдевори ҳисобланган Асосий Қонунимизга киритилган ушбу қўшимча ва ўзгаришлар белгиланган стратегик мақсадлар ҳамда мустақиллик йилларида таркиб топаётган демократик ҳўқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этиш йўлидаги ана бир муҳим қадам бўлди. Ўзбекистон тараққиётининг мустаҳкам ҳўқуқий пойдевори ҳисобланган Асосий Қонунимизга киритилган ушбу қўшимча ва ўзгаришлар белгиланган стратегик мақсадлар ҳамда мустақиллик йилларида таркиб топаётган демократик ҳўқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этиш йўлидаги ана бир муҳим қадам бўлди.

Айтиш лозимки, Конституциянинг биргина 32-моддасига киритилган қўшимча "Давлат органларининг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш" бугун халқаро жамоатчилик тан олган "ўзбек модели"нинг ўзига хос жиҳатларидан бири эканини кўрсатмоқда. Шубҳасиз, бу инсон ҳўқуқ ва эркинликларини ҳамда қонуний манфаатларини таъминлашда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Шундай қилиб, жамоатчилик назорати Конституциявий институт мақомига эга бўлди.

Шунингдек, Президент ваколатларининг бир қисми Бош вазирга ўтказилди. Умуман, Вазирлар Маҳкамасининг ваколат ва ҳўқуқлари оширилди. Бош вазир номзодини тақдим этиш ва унинг Олий Маҳлис палаталари томонидан тасдиқланишига оид тартибга айрим аниқликлар киритилди. Парламентаризм ва партиялараро рақобат тизимини мустаҳкамлаш билан боғлиқ бўлган 93, 98-моддаларнинг тахрири ва таърифида қўшимчалар ҳамда ўзгаришлар киритилди.

Фахриддин ҲАМДАМОВ,
СВБЖДЛҚК департаментининг
Наманган вилоят бошқармаси
бошлиғи

Бундан ташқари, Конституциянинг 117-моддасига қўшимчалар киритилиб, Марказий сайлов комиссиясини шакллантиришнинг демократик тизими, шунингдек, унинг фаолиятига доир асосий принциплар конституциявий тарзда мустаҳкамлаб қўйилди.

Ўз навбатида, Бош Қонунимиз мамлакатимизда янги асосий майдон вужудга келиши, партиялараро рақобатни янада кучайтирибгина қолмай, партиялар олдида янги мақолати ва талаблар қўйди.

Хулоса ўрнида айтиш жоизки, "Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида (32, 78, 93, 98, 103 ва 117-моддаларига)"ги Қонун ҳокимият ва бошқарув тизимини демократлаштириш, "кучли давлатдан — кучли фуқаролик жамияти сари" принципи босқичма-босқич амалга оширилишини таъминлаш, парламент палаталарининг давлат ҳокимияти органлари тизимидеги ролини, ички ва ташқи сиёсатнинг стратегик вазифаларини амалга оширишдаги ҳўқуқ ва ваколатларини кенгайтиришни, Вазирлар Маҳкамаси ҳамда ижро этувчи органлар фаолияти устидан қонун чиқарувчи олий органнинг, ҳокимият вакиллик органларининг назорат функцияларини кучайтириш, шунингдек, ҳўқуқнинг, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш вазифаларини рўйбга қикариш борасидаги масъулиятини оширишни назарда тутган ҳам аҳамиятлидир.

Қонун ижроси билан кучли

Усманбек РОЗИМОВ,

Хоразм вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Қабул қилинган қонун ёки қарор қанчалик адолатли, долазар бўлмасин, унинг ижроси таъминланмаса, қўзланган мақсадга эришиб бўлмайди. Кейинги йилларда суд-ҳўқуқ тизимида амалга оширилган ислохотлар натижасида суд ижрочилари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари қўрилди. Бугунги кунга келиб, ижрочилар томонидан амалга оширилаётган катта ҳажмдаги ишлар инсон ҳўқуқлари ҳамда давлат манфаатларини ҳимоя қилишга муҳим аҳамият касб этмоқда.

2001 йил 29 августда қабул қилинган "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 46-моддасида суд ижрочилари томонидан ундирувчи қарздорнинг пул маблағларига ва бошқа мол-мулкига, қарздорнинг дебиторлик қарзига қаратиш, шу жумладан, қарздор ундирувчи сифатида иштирок этаётган ижро ҳўжжати бўйича унга тегишли бўлган маблағларга, қарздорга тегишли бўлган алоҳида мулкий ҳўқуқларга, унинг иш ҳақи, стипендияси, пенсияси ва бошқа турдаги даромадларига қаратиш, ижро ҳўжжатида кўрсатилган муайян ашёларни қарздордан олиб қўйиш ва ундирувчига топшириш каби бошқа чораларни ҳам қўриш ваколатлари белгиланган.

Суд ижросиси ижро ҳаракатларини амалга оширишда давлат органларидан ва бошқа идора, ташкилотлардан ҳамда уларнинг мансабдор шахсларидан зарур ҳўжжатлар, маълумотлар олиш, бажарилиши мажбурий бўлган кўрсатмалар бериш ҳўқуқига эга. Қарздор эгаллаб турган ёки унга қарашли бўлган мол-мулк борлигини тасдиқловчи ҳўжжатли маълумотлар мавжуд бўлганда бошқа шахслар эгаллаб турган ёки уларга қарашли бўлган жойларга, шу жумладан, турар жойлар ва оморларга кириб, зарур бўлган ҳўлатларда жойлар ҳамда оморларни мажбуран очиб, ҳолислар иштирокида кўздан кечириши мумкин. Ўзга шахсларда қарздорга тегишли бўлган мол-мулк борлигини тасдиқловчи ҳўжжатли маълумотлар мавжуд бўлмаганда эса бундай ҳаракатни бошқа шахслар эгаллаб турган ёки уларга қарашли бўлган жойлар ва оморларда суд ажрими асосида амалга ошириб, қарздорнинг банклардаги ва бошқа кредит ташкилот-

лардаги ҳисобварақларида, омонатларида турган ёки сақлаш учун қўйилган пул маблағлари ҳамда ўзга қимматликларни хатлайди.

Ҳўжжатнинг ижросини амалга оширишда прокуратура, суд, солиқ, ички ишлар органлари томонидан олиб борилган ишлар алоҳида ўрин тутайди. Шу боис бугунги кунда ижро фаолиятини ташкил қилишда уч-бар турган айрим муаммолар ва баҳсли масалаларга эътиборсиз қараб бўлмайди. Муаммоларни ҳал қилишда ҳорижий мамлакатларнинг амалиётини чуқур таҳлил қилган ҳолда, ўзимизга хос бўлган тизимни шакллантириш, мавжуд тизимни такомиллаштириш бориш лозим бўлади.

Биланмики, ижро қонунчилигига асосан ижро этилиши лозим бўлган ҳўжжатлар сони йилдан-йилга ошиб бормоқда. Суд томонидан қабул қилинаётган ажримлар, ҳўқуқ ва ҳал қилув қарорлари, маъмурий ҳўқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни қўриб чиқиш ваколатига эга бўлган органлар қарорлари, нотариусларнинг ижро хатлари шулар жумласидандир. Ижро ҳўжжатлари ижро бўлишларида иш олиб бораётган ижрочилар сонига тақсимланганида, белгиланган меъёрлардан ошиб кетиши ижро ҳаракатларини ўз вақтида ва сифатли амалга оширишга салбий таъсир қилмоқда. Қарздорлар томонидан ижро ҳаракатларини ихтиёрий равишда амалга ошириш салмоғининг пастлиги ҳам ижро ҳўжжатлари сони ошишига сабаб бўлмоқда. Ҳўжжатлар ижросининг қонунда белгиланган вақтда таъминланмаслиги эса муддатларнинг бузилишига олиб келади. Ноконуний қўрилмаларни бузиш, уйдан чиқариш каби ижро ҳаракатларининг катта қуч ва узок муддат талаб қилиши эса ижрочиларга қўшимча ваколат берилишини, моддий-техник базасини такомиллаштиришни тақозо қилмоқда. Ҳўжжатлар қонунда белгиланган муддатда ижро қилинмаётганилигига фақат ижрочининг ҳаракатсизлиги натижаси деб қараб бўлмайди. Бунинг сабабини чуқурроқ ўрганиб, илidlарини аниқлаш орқали муаммони ҳал қилиш мумкин.

[Давоми 8-бетда]

Тадбиркорларни чўв туширганлар

Тошлоқ туман ҳокимлиги ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш инспекцияси бошлиғи Юсуфжон Фозилов телефонда кимгадир "хўп-хўп" деди-да, ҳузурга кўл остида ишлайдиган мутахассис Нодирбек Мамадиевни чакирди. Ходим кириб келганида буйруқ оҳангида тайинлади.

— Солиқ идорасидан илтимос қилишяпти. Боқиманда қарздорлик вужудга келаётгани учун якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан фаолиятларини тўхтатганликларига ҳақида хабарнома тайёрлаб беришимиз керак экан. Тезда тайёрланг, тасдиқлаб бераман...

Бошлиқ топшириқ бердими, қандай бўлмасин, уни бажариш керак. Бу гапни амалдаги қонунчиликни яхши билмайдиган, ҳар қандай топшириқни бажаришга одатланган одам ўзига шиор қилиб олади. Ўз соҳасини яхши билган, ҳуқуқий билимга эга бўлган одам эса берилган топшириқни бажаришдан олдин фикр-мулоҳаза қилиб кўради. Топшириқ ноқонуний бўлса, уни бажаришдан бош тортати ёки бу ҳақда топшириқ берган шахсга очик айтилади. Бироқ, инспекция мутахассиси Н.Мамадиев бошлиғи берган топшириқ ноқонуний бўлса-да, бажаришга киришди. Бу ишда унга инспекция бош мутахассиси Зокиржон Насирдинов кўмаклашиб юборди.

Икковлон Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 373-моддаси 3-қисми талаб-

ларига зид равишда, фаолиятларини вақтинча тўхтатганлиги ҳақида ариза келиб тушмаган 94 нафар якка тартибдаги тадбиркорларнинг фаолияти тўхтатилганлиги ҳақида сохта ҳужжат — алоқа хатларини тайёрлашди. Сохта ёзув ва маълумотларга асосланган алоқа хатлари туман Давлат солиқ инспекциясига тақдим этилди. Оқибатда Давлат солиқ қўмитаси ва Молия вазирлиги томонидан тасдиқланган шаклдаги ахборот ўрнига қалбақлаштирилган алоқа хатлари топширилгани учун Давлат солиқ инспекцияси электрон солиқ базасидан 94 та якка тартибдаги тадбиркорларга ҳисобланган 150760,1 минг сўм солиқ ҳисобдан чиқарилди ва давлат манфаатларига жуда кўп миқдорда зарар етказилди.

Энди давлат муассасасига ўтириб олиб, билдирилган ишончини поймол этган, шахсий манфаатлари йўлида бир қатор суистеъмолчиликларга йўл қўйган юқоридаги кимсаларнинг қилишларига атрофлича тўхталиб ўтаск.

2003 йил октябрь ойидан мазкур инспекцияда бош мутахассис вазифасида ишлаб келган Зокиржон Насирдинов нафсига қулоқ тутиб, тўғри йўлдан адашди. Мутахассис Нодирбек Мамадиев ҳам шахсий манфаатини ўйлаб, ҳамкасбининг ортидан эргашди. 2006 йилдан бўён инспекцияда мутахассис сифатида ишлаб келган Н.Мамадиев зиммасига тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи якка тартибдаги тадбир-

корлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш вазифаси юклатилган эди. 2012 йил давомидан ва 2013 йилнинг январь ойида муқаддам давлат рўйхатидан ўтиб фаолият олиб бораётган 67 нафар якка тартибдаги тадбиркорларнинг фаолият турлари ўзгаририлиши, гувоҳномаларнинг амал қилиш муддатлари тугаганлиги ҳамда фаолиятни амалга ошириш жойлари ўзгарганлиги муносабати билан қайта давлат рўйхатидан ўтказилиши уларга жуда кўл келди.

Уларнинг бу хатти-ҳаракати Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 24 май кунги "Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олиш ва ҳисобга қўйишнинг хабардор қилиш тартибини жорий этиш тўғрисида"ги Қарори билан тасдиқланган Низом ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 20 августдаги "Тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш учун

рўйхатдан ўтказиш тартиботлари тизимини тубдан такомиллаштириш тўғрисида"ги Қарори билан тасдиқланган Низом талабларига зид эди. Бу икки кимса алдов йўли билан якка тартибдаги тадбиркорларнинг ишончини суистеъмол қилиб, ноқонуний равишда "Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақи миқдоридан давлат божи тўлашни керак", деган ваз билан белгиланмаган тўловни талаб қилиб олишган. Тадбиркорлардан ноқонуний олинган 4 млн. 35 минг сўм нақд пулни эса ўзларининг шахсий эҳтиёжлари йўлида ишлатиб юборишган.

Умуман олганда, инспекция бош мутахассиси бўлган З.Насирдинов 2010-2012 йилларда 1538 та тадбиркорлик субъектлари рўйхатдан ўтказилганлиги учун ундирилган давлат божидан 6 млн. 227 минг сўминан банк муассасасига топширмасдан, талон-торож қилиб юборади. Н.Мамадиев эса инс-

Элёржон УСМОНОВ,
СВОЖДЛКК департаментининг
Фарғона вилоят бошқармаси
бўлим бошлиғи

пекция бошлиғи Ю.Фозиловнинг мансаб ваколатини суистеъмол қилишига фаол ёрдам бериб келади. Ўзига юклатилган вазифаларни қонуний асосларда адо этмасдан, шахсий манфаатларини кўзлаган ҳолда такроран туман ДСИ-га сохта ҳужжатларни тақдим этади. У бу қилмиши билан давлат манфаатларига жуда кўп миқдорда зарар етказилишига сабабчи бўлади.

Инспекция бошлиғи лавозимида ишлаб келган Ю.Фозилов ижро интизомидан қонунчиликни таъминлаш, ходимларининг иши устидан назоратни қўйиб, тириш ўрнига инспекциянинг хатти-ҳаракатларга бош бўлган. Номлари қайд этилган бу кимсалар 2010-2012 йиллар, 2013 йилнинг 1-чораги давомидан кўпгина қонунбузарликларни содир этишгани фош этилди.

Юқорида келтирилб ўтилган ноқонуний ўзлаштиришлар, расмий ҳужжатларни сохталаштириш ҳолатлари инспекциянинг молиявий-ҳўжалиқ фаолияти бўйича ўтказилган тафтиш чоғида аниқланди. Тадбиркорлар, давлат муассасаларини алдаси, чўв тушириш, сохта ҳужжатлар тақдим қилиш билан шуғулланиб келган ушбу кимсалар ўз қилишларига иқдор бўлишди. Суд томонидан уларнинг қилмишларига яраша жазо тайинланди.

Умумтаълим муассасалари ўқувчилари ўртасида ўтказилаётган билимлар беллашувининг туман босқичида ўрин эгаллаш учун орага пул аралашибми, дейишса ҳайрон бўласиз-а? Ҳайрон бўлмагн, жорий йил Бухоро туманида ўтказилган билимлар беллашувининг айрим фанлар бўйича натижалари ҳафсалани пир қилади.

Билимлар беллашувими ёки баллар?

Маълумки, билимлар беллашувни мактаб ўқувчиларининг билим даражаси, умумтаълим муассасаларининг рейтингини аниқлаш мақсадида тўрт босқич — мактаб, туман, вилоят ва республика босқичида ўтказилади.

9-10 январь кунлари Бухоро туманидаги 1 ва 2-сонли умумтаълим мактабларида ўтказилган беллашувнинг туман босқичини назорат қилиш ташкилий қўмита аъзоси, вилоят халқ таълими бошқармаси вилоят методика маркази мутахассиси Акмал Тошев зиммасига юклатилди.

"Юқоридан келган" назоратчи эса "ётиб қолгунча отиб қол" қабилида иш тутишни маъқул қўриб, Бухоро туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимининг таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва ўқувчиларни маънавий-ахлоқий тарбиялаш шўъбаси раҳбари Ж.Бабаев билан ўзаро тил бириктиришга киришади. Икковлон она тили фанидан беллашувда иштирок этаётган тумандаги 49-сонли умумтаълим мактабининг 6-синф ўқувчиси Н.Ҳ.га юқори ўринни олиб бериш эвазига унинг ўқитувчисидан 100 АҚШ долларини пора сифатида оладилар. Аслида 79 балл билан 4-ўринга лойиқ бўлган бу ўқувчининг беллашув натижалари тўғрисида берилган маълумотномага 80 баллни қайд қилиб, 2 нафар ўқувчи 3-ўринни эгаллагани ҳақида сохта маълумотнома тақдим этишади.

Суриштирув жараёнида бошқа фанлар бўйича ҳам натижалар таҳлил қилинди ва информатика фани бўйича сохтакорлик аниқланди. Бухоро туман халқ таълими муассасалари фаолиятини

Олим НУРИДИНОВ,
СВОЖДЛКК департаментининг
Бухоро туман бўлими суриштирувчиси

методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимининг Давлат стандартларига риоя этиш мониторингини методик таъминлаш кичик гуруҳи раҳбари Н.Джуроев ташкилий қўмита аъзоси сифатида билимлар беллашувда фанлар бўйича тайинланган ҳакамлар ҳаёати раисларига ўқувчиларнинг олган балларига қўшиб ёзиш ҳақида кўрсатма беради. Ана шу кўрсатмага асосан мазкур кичик гуруҳ мутахассиси Р.Ҳамроев информатика фани бўйича беллашувда умуман иштирок этмаган 3 нафар ўқувчига баллар қўйиб, бу натижаларни мутахассис Н.Қосимхожаевнинг ёрдамида компьютер хотирасига қиратилади. Шу тарика туман бўйича умумий рейтинг баллини қўшиб ёзиш орқали сунъий равишда кўтариб, сохта маълумотномани вилоят халқ таълими бошқармасига тақдим этишади. Бу ишдан гарчи улар бирор-бир моддий манфаат қўришмаган бўлса-да, туманнинг таълим рейтингини аниқлашда сохтакорликка йўл қўйиб, мансаб сохтакорлиги жиноятини содир этишади.

Қўнун бу қонунбузарларга нисбатан ўз сўзини айтиди. А.Тошев ва Ж.Бабаевларга нисбатан суд ҳукми билан 3 йил муддатга мансабдорлик ва моддий жавобгарлик лавозимларида ишлаш ҳуқуқидан маҳрум қилинган ҳолда ойлик иш ҳақининг 30 фоизини давлат даромадида ушлаб қолиш шарти билан 3 йил ахлоқ тўзатиш ишлари жазоси тайинланди. Н.Джуроев, Р.Ҳамроев ва Н.Қосимхожаевлар ҳам тегишли жиноий жазога тортилдилар.

Диплом «операция»си

Нуриддин Муродов "Саноатэнергомонтаж" шўъба корхонасида каарлар бўйича инспектор бўлиб ишарди. Шу боис, ҳужжатларнинг қай даражада муҳим нарс эканлигини яхши тушуна-да, нафсига қулоқ тутиб, уларни қалбақлаштиришга уринди. Бу ишда унга Самарқанд шаҳар "Олимпия захиралари спорт мактаби" ҳодими Шўхрат Маҳмудов ақиндан ёрдам берди. Бир пайтлар муҳр тайёрлаш устахонасида ишлаган бу йигитнинг ҳунари кўл келиб, "яширин" имкониятлардан фойдаланмоқчи бўлишди.

Ф уқаро Нигора Ҳақимова айрим сабабларга кўра Сиеб тиббиёт коллежини тугата олмаган эди. Турмушга чиққач, оиласи билан хорижга ишлашга кетиб қолди. Бир кун дугонаси Хосиятга телефон қилиб, яқинда қайтмоқчилигини, агар имкони бўлса, дипломини олиб беришни илтимос қилди.

Шу сабабли Хосият таниши Нуридинга маслаҳат айтиди. У баҳонидил ёрдам беришни олди-ю, фақат бу иш шунчаки бўлмаслигини қайта-қайта таъкидлашни унутмади.

— Қанча бўлади? — қизикди Хосият. — 600 АҚШ доллари. Шу пулни келтирсангиз, дипломини тезлаштириб олиб берамиз.

Орадан бироз ўтгач, Нигора билан маслаҳатлашган Хосият у юборган 600 АҚШ долларини Нуридинга берди.

Пулни олган Нуридин ишга киришди. Шўхратни чакирди, вазиятни тушунарди. Уни яхши тушушган Шўхрат компьютер графикасидан фойдаланиб, сохта диплом тайёрлади. Дипломда "Нигора Эсонтурдиева Сиеб тиббиёт коллежига 2010 йил ўқишга кириб, 2013 йилда "Ҳамширалик иши" йўналишида битирди" деган ёзувлар пайдо бўлди. Улар шунингдек, давлат аттестация раиси, директор ҳамда котибларнинг имзолари

Бобур ХОЛМУҲАМЕДОВ,
СВОЖДЛКК департаментининг
Самарқанд вилоят бошқармаси бўлим
катта инспектори

ни ҳам қалбақлаштиришди. Шундай қилиб, диплом тайёр бўлди ва Нуридин уни Хосиятга келтириб берди. Бу ишдан шубҳаланган Хосият эътибор бериб қараса, дипломга Сиеб тиббиёт коллежининг эмас, Самарқанд таянч тиббиёт коллежининг муҳри урилган экан.

— Бу қанақаси, бу дипломдаги муҳр бошқачами?

— Ҳозир кўраем, — Нуридин дипломини олиб кўргач, шошилганларидан адашганликларини тушунди. Шўхратнинг ёрдами билан қайтадан диплом тайёрлаб берди.

Орадан бир йил ўтди. Орада Хосиятга таниши Насима Худойбердиева диплом кераклигини айтиб қолди. У ўз наватига дугонасига бу ишда ёрдам берадиган киши борлигини ишпишди.

— Қанақа диплом керак эди ўзи? — дея сўради Нуридин учрашганларидан. — Самарқанд таянч тиббиёт коллежиники. Фармацевтика йўналиши бўлса яхши бўларди, — деди Насима.

— Муаммосиз хал қиламиз. Фақат тўртта ташлайсиз, — деди Нуридин тўрт бармоғини кўрсатиб. Насима рози бўлди. Хосият бу ҳақда ўйлаб қўриб, Нуридин билан Шўхрат қилаётган иш ноқонуний эканлигини англаб етди. Бу ҳақда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга хабар қилди.

Келишилган пулнинг тайёрлигини эшитган Нуридин учрашув жойини белгиллади. У Хосиятдан 400 АҚШ долларини олган вақтда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ҳодимлари томонидан ашёвий далил билан қўлга олинди.

Нуридин Муродовга суд ҳукми билан 5 йил-у 2 ой озодликдан маҳрум қилиш жазоси, унга яқиндан ёрдам берган Шўхрат Маҳмудовга эса 3 йил ахлоқ тўзатиш ишлари жазоси тайинланди.

Оила пудрати шартномаси

БАЖАРИЛИШИНИНГ ХУҚУҚИЙ ВОСИТАЛАРИ

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини оила (жамоа) пудрати асосида ташкил этиш, яъни қишлоқ хўжалигида меҳнатни ташкил этишнинг оила пудрати шакли бугунги кунда самарали усуллардан бири сифатида қишлоқ амалиётига татбиқ этилмоқда. Чунки қишлоқ хўжалигида меҳнатни ташкил этишнинг оила (жамоа) пудрати шакли ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда бош омил бўлади. Шу билан бирга, оила (жамоа) пудрати ишлаб чиқаришни ташкил этишни энгиллаштириш, меҳнат шартномаси асосида қўшимча иш жойлари яратиш, бошқаришнинг демократиялашуви каби мезонларни ри-вожлантиришга ҳам олиб келади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Фуқаролик кодекси, Ер кодекси, "Фермер хўжаликлари тўғрисида"ги, "Хўжалик юртувчи субъектларнинг шартномавий хуқуқий базаси тўғрисида"ги Қонунлар ва бошқа кўпгина норматив-хуқуқий ҳужжатларда оила (жамоа) пудрати тушунчаси очиб берилган. Чунотчи, Ўзбекистон Республикаси Ер кодексининг 51-моддасида оила (жамоа) пудрати шартномасини тартибга солувчи меъёрий ҳужжатларда ушбу шартнома тузиш тартибига ҳам алоҳида эътибор берилган. Оила (жамоа) пудрати шартномаси ҳар йили қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилар билан оила бошлиғи (жамоанинг ваколат берилган вакили) ўртасида тузилади.

Оила (жамоа) пудрати шартномасида қуйидагилар назарда тутилади:

- ер участкасининг ўлчами, жойлашган жойи ва ҳолати;
- ер участкасидан фойдаланиш шартлари, тарафларнинг алмашлаб экиш схемасига мувофиқ ернинг ҳосилдорлиги ва сифатини ошириш, тупроқ унумдорлигини сақлаш ва ошириш борасидаги мажбуриятлари;
- етиштириладиган қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг миқдори ва турлари, унинг сифати;
- етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотининг баҳоси, унга ҳақ тўлаш ва уни реализация қилиш шартлари;
- тарафларнинг шартнома мажбуриятларини бажармаганлик учун жавобгарлиги ва уларнинг хоҳишига қараб бошқа шартлар.

Бизнинг фикримизча, оила (жамоа) пудрати шартномасининг хуқуқий асосларини такомиллаштириш мақсадида оила пудрати шартномасини ка-

мида 5 йил муддатга эмас, балки узок муддатга (масалан 10-15 йил) тузиш мақсадга мувофиқдир.

Оила (жамоа) пудрати шартномасининг ижара шартномасидан асосий фарқи шундаки, бунда оила пудрати муайян қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштириш ва уни буюртмачига, яъни фермер ёки ширкат хўжалигига келишилган муддатларда топшириш, буюртмачи эса маъсулотни қабул қилиш ва унинг учун ҳақ тўлаш мажбуриятини олади.

Оила (жамоа) пудрати шартномасининг хуқуқий асосларини белгилаб берган меъёрий ҳужжатларда ушбу шартнома тарафлари, субъектлари бўлган қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилар ва оила пудрати шартномаси томонларининг хуқуқ ва мажбуриятлари белгиланган берилган. Жумладан, пудратчи ижтимоий таъминот хуқуқидан фойдаланишга, ўзига етказилган зарарни ундиришга, бой берилган фойданинг қоплашини талаб қилишга, берилган ер участкасидан белгиланган мақсадда фойдаланишга, даромадлар олишга ҳақли бўлса, ўз навбатида ердан самарали фойдаланиш, шартномада келишилган қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштириш ва буюртмачига топшириш, моддий-техника ресурсларидан тежамли фойдаланиш каби мажбуриятларни бажаришлари лозим бўлади.

Пудрат шартномасида меҳнатга ҳақ тўлаш якуний натижаларга кўра етиштирилган маҳсулотнинг шартномада назарда тутилган миқдори, сифати ва баҳосига қараб амалга оширилади. Бунгача оила пудрати шартномаси асосида ишлаётган ҳодимларга аванс бериб борилиши мумкин. Оила (жамоа) пудрати шартномаси асосида ишлаётган ҳодимлар меҳнатига ҳақ тўлаш тартиби ва миқдори шартномада ўзаро келишиб олинган бўлади.

Оила (жамоа) пудрати муносабатлари доирасида учрайдиган хуқуқбузарликлардан бири бу шартнома тузиш тартиби ва шартларини бузишдир. Маълумки, шартнома қонунда белгиланган тартиб ва шартлар асосида тузилсагина ҳақиқий саналади. Яъни ҳар қандай шартномани, биринчидан, қонунга асосан тузилган бўлса, иккинчидан, шартнома тузувчилар муомала лаёқатига эга бўлсалар, учинчидан, шартнома эркин тарзда тузилса уни ҳақиқий деб ҳисоблаш мумкин. Агар шартнома қонун талабларига мувофиқ бўлмаса, давлат ва жамият манфаатларига хилоф мақсадларда тузилган бўлса, алдаш, зўрлик, қўрқитиш таъ-

сири остида тузилган бўлса, ҳақиқий саналмайди. Амалиётни ўрганиш шуни кўрсатадики, баъзан оила (жамоа) пудрати шартномалари қонун талабларига риоя қилинмасдан, шахсий манфаатларни кўзлаб тузилмоқда.

Шартнома бўйича олинган мажбуриятларни бажармаслик навбатдаги хуқуқбузарликлардан биридир. Маълумки, оила (жамоа) пудрати шартномаси фермер хўжалиги билан оила ўртасидаги муносабатларни тартибга солувчи асосий меъёрий ҳужжат бўлиб, унда келишилган шартларнинг бажарилиши ҳар иккала томон учун ҳам мажбурийдир. Аммо амалиётни ўрганиш кўпчилик ҳолларда оила пудрати шартномаси қўпол равишда бузилаётганлигини далилат беради. Масалан, кўпгина оила (жамоа) пудрати шартномалари қишлоқ хўжалиги бошқаруви томонидан ўз мажбуриятларини бажармаган ҳолатларда бекор қилинмоқда.

Амалиёт материалларини ўрганиш шундан далилат берадики, оила (жамоа) пудрати шартномаси асосида олинган мол-мулкдан шартнома ёки қонунга номувофиқ ҳолда фойдаланиш кўплаб учрамоқда. Бу хуқуқбузарликни шартнома асосида олинган мол-мулкдан белгиланган мақсад йўлида фойдаланмаслик, шартномада келишилган шартлар асосида ишлатмаслик деб тушуна бўлади.

Ер асосий ишлаб чиқариш воситаси бўлганлиги сабабли, бу соҳада учрайдиган хуқуқбузарликларнинг аксарият қисми ер хуқуқбузарлиги билан боғлиқ. Бу хуқуқбузарликлар жумласига:

- ердан белгиланган мақсадда фойдаланмаслик;
- ер участкаларини ўзбошимчалик билан эгаллаб олиш;
- қишлоқ хўжалик ерларини ва бошқа ерларни яроқсиз ҳолатга келтириш, уларни қимёвий ва радиоактив моддалар, ишлаб чиқариш чикиндилари ва оқова сувлари билан ифлослантириш;
- ерларнинг ҳолатига салбий таъсир кўрсатадиган объектларни жойлаштириш, фойдаланишга топшириш;
- ерлардан фойдаланишнинг табии муҳофаза қилишга оид талабларини бажармаслик;
- вақтинча эгаллаб турилган ерларни қайтариш муддатини бузиш ёки ерлардан белгиланган мақсадда фойдаланишга яроқли ҳолатга келтиришга оид мажбуриятларни бажармаслик;
- давлат ер кадастри маълумотларини бузиб кўрсатиш;
- ўзбошимчилик билан пичан ўриш;

Фуркат ШОДМАНОВ,

Бош прокуратуранинг ОУК катта ўқитувчиси

— ёввойи ўтлар ва зараркундаларга қарши кураш чораларини кўрмаслик;

— ернинг ҳолатини яхшилаш ҳамда тупроқни сув ва шомол эрозиясидан ва тупроқ ҳолатининг ёмонлашувига олиб келадиган бошқа жараёнлардан сақлаш мажбуриятларини бажармаслик;

— ер участкаларини бериш тўғрисидаги аризаларни кўриб чиқишнинг белгиланган муддатлари тартибини бузиш кабилар қиради.

Бундан ташқари, оила пудрати муносабатлари соҳасидаги хуқуқбузарликлар бошқа қонун нормаларини бузишдан ҳам келиб чиқиши мумкин.

Фуқаролик-хуқуқий жавобгарлик оила (жамоа) пудрати муносабатларида шартнома мажбуриятларини бузиш орқали етказилган мулккий зарарни ундириш ҳамда олинмай қолган мулккий фойдани қоплаш мақсадларига қаратилган бўлиб, Ўзбекистон Республикасининг фуқаролик қонунлари билан тартибга солинади. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг мажбуриятларни бажармасликдан келиб чиқадиган жавобгарликка бағишланган умумий қоидаларини бевосита оила (жамоа) пудрати шартномаси мажбуриятларини бажармаганда ҳам қўллаш мумкин. Қонунда белгиланишича, фуқаронинг шахсига ёки мулкка етказилган зарар тўла миқдорда зарар етказган шахс томонидан тўланиши лозим. Фуқаролик қонунчилигининг умумийроф этилган қоидалари оила (жамоа) пудрати муносабатларига оид хуқуқбузарликлар натижасида етказилган мулккий зарарни ундириш, хўжалик юритувчи субъектларни моддий жавобгарликка тортишга ҳам бевосита тегишлидир.

Оила (жамоа) пудрати шартномасини бузганлик учун фуқаролик-хуқуқий жавобгарлик чоралари сифатида зарарни ундириш ва неустойка қўлланилади. Неустойка фуқаролик-хуқуқий жавобгарлиқнинг бир шакли сифатида шартномадан келиб чиқадиган мажбуриятларни ўз вақтида ва етарли даражада бажаришни таъмин этишнинг муҳим усуллари сифатида қўлланилади. Агар фуқаролик-хуқуқий жавобгарлик чораси сифатида зарарни қоплаш етказилган мулккий зиённи тўлдирса, неустойка эса шартнома мажбуриятларини бузганлик учун жарима олиш ва пеня ундиришни билдиради.

Хизмат кўрсатиш сифати ошмоқда

Маълумки, 2014 йил 15 апрелда Юртбошимизнинг "Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш ва давлат хизматларини кўрсатиш билан боғлиқ тартиботларни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори қабул қилинди. Унда шу йилнинг 1 октябридан бошлаб Ўзбекистон Республикасининг Интерактив давлат хизматлари ягона порталига, жумладан, молия, солиқ ҳисоботларини интерактив расмийлаштириш ва тақдим этиш хизматиан фойдаланишни жорий этиш белгиланган. Бу, албатта, солиқ тўловчилар учун яна бир қулайлик, имкониятлар.

Кайд этиш жоизки, давлатимиз раҳбарининг 2012 йил 16

июлдаги "Статистик, солиқ, молиявий ҳисоботларни, лицензияланган фаолият тур-

ларини ва рухсат бериш тартиб-таомилларини тубдан қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонида мувофиқ, 2014 йилнинг охиригача барча тадбиркорлик субъектларини статистик, солиқ ва молиявий ҳисоботларни топширишнинг электрон тизимига тўла ҳажмда босқичма-босқич ўтказиш, жойларда ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш ва улардан мақсадли фойдаланиш бўйича бир қатор зарурий тадбирлар

Зухриддин БОЙЗОҚОВ,
Чуст туман прокуратураси
терговчиси

комплексни амалга оширилмоқда. Натижада интерактив хизматлар кўрсатиш сифати кескин яхшиланиб, қўлама кенгайиб бормоқда.

Солиқ органлари билан электрон мулоқот, молия-хўжалик фаолияти ҳақидаги маълумотларни уларга электрон почта орқали юбориш, жавоб тарикасида ахборот олиш эн-

диликда одатий кундалик ишга айланиб улгурди. Бундан ташқари, интерактив хизматлар воситасида ҳам йиллик даромадлари тўғрисидаги декларацияларни жўнатиш, мол-мулк ва ер солиғи бўйича қарзларини олдиндан билиш, солиқ текширишлари режа жадвалидан қўчирма ва солиш-тирма далолатнома олиш каби имкониятлар яратилгани ҳам айтиш мумкин бўлади.

Хулоса ўрнида айтиш жоизки, солиқ соҳасидаги бу каби янгиланган солиқ органлари фаолиятида замонавий ахборот-коммуникация технологиялари билан ишлаш тизими янада яхшилади. Шунингдек, соҳада илгор технологияларга асосланган интерфал хизматларнинг жорий қилиниши тадбиркорлик субъектларини вакилларга янада кенг имконият ва қулайликлар яратади.

Фирибгарнинг ваъдаларига ишониб...

Артур Казбеков суднинг қора курсисига бешинчи бор ўтириб, жазага маҳкум этилди. Бу сафар у фириб ва алаов йўли билан бировнинг мулкни қўлга киритишни мақсад қилган эди. А.Казбеков фуқаро Анвар Муталибовнинг ишончига кириб, унга автосалондан «Дамас» автомашинаси олиб бераман, деб ёлгон ваъдалар берди. Натижада у 10 минг АҚШ долларини фирибгарлик йўли билан қўлга киритиб, ўз эҳтиёжларига ишлатиб юборди.

Машинадан дарак бўлавермагач, А.Муталибов хавотирга тушиб, тез-тез А.Казбековга кўнғирок қила бошлади. Хар сафар гўшакни кўтарган Артур ҳам бўш келмас эди. Одамларнинг «қўйини пуч ёнғоққа» тўлдиришни одат тусига айлантирган бу кимса унга турли баҳоналар қилиб, ваъдасини ортага сураверди. Турли вақтлар киливериш жонига теккан А.Казбеков ўзининг жиноий ҳаракатларини давом эттириб, Анвар Муталибовга машина савдоси билан шугулланишни таклиф этди. Аслида, оғзи кўйган қатиқни ҳам пуфлаб ичади, дейишди. Лекин даромаддан боши айланиб, ёлгон ваъдалардан руҳланган Анвар бу сафар ҳам янглишган эди. У фирибгарнинг ваъдаларига ишониб, ўзидаги бор пулларини ҳам аямди. Хатто қариндош-уруғларидан ҳам кўп миқдорда қарз ола бошлади.

Артур эса ўз кирдиқорларини давом эттириб, Анварнинг ишончини йўқотмаслик мақсадида унга гўё машина бизнесини бошлаганларини маълум қилди. Фирибгарнинг «тўрига» тушиб, ёлгон ваъдаларга ишонган Анвар эса елиб-юғуриб машина олмақчи бўлган танишларидан «бюротма»лар олди, ниҳоят шериги А.Казбековга уч дона «Дамас» автомашинаси кераклигини айтди. Асл нияти бошқача бўлган ҳамқори эса:

— Ошна, қуруқ қошиқ оғиз йиртар дейишди. Машина керак дегани билан ўзи келиб қолмайди. Керакли жойларга «шапқаси»ни бермасак иш битмайди, — дейди.

— «Шапка» сига қанча беришимиз керак экан?

— Ҳозирча 7500 АҚШ доллари берамиз.

— Бўлди, гап бўлиши мумкин эмас. Эртага эрталаб соат 9:00 ларга олиб келаман.

Сарвар АХМЕДОВ,
Ҳамза туман прокуратураси терговчиси
Гули ХОЖИБОЕВА,
«Huquq»

Эртасига эрталаб Анвар ўз сўзининг устидан чиқиб, А.Казбековга айтилган пулни етказиб келди. Аммо фирибгарлик йўли билан олинган пулни у ҳар доимгидек ўз эҳтиёжига ишлатиб юборди.

Бу орада Артур жиноий фаолиятини давом эттириш мақсадида янги фирибгарлик турини ўйлаб топади. У яна Анварни ҳол-жонига қўймай қўшимча янги «бизнес» билан шугулланишни таклиф қилади. Яъни абитуриентларни ўқишга киритиб қўя олишини айтиб, бу ишда ишончли одамларнинг хизматига таянишни Анварга тўлантириб, уни яна алдайди. Артурга ишониб қолган А.Муталибов дастлаб ўз укасини Тошкент автомобил йўллари институтига ўқишга киритишга ёрдам беришини сўрайди. Ўзини «дўст» қилиб кўрсатган А.Казбеков бу сафарги «хизматлари» учун 3 минг АҚШ долларини пора сифатида олиб, пулларни яна ўз эҳтиёжи учун сарфлаб юборади. Эндиликда ўқишга кириш истагида бўлган абитуриентларни қидириб топишни ҳам Анварга юклаб қўяди.

Орадан уч ой ўтиб, машиналардан дарак бўлавермагач, Анварнинг тинчи йўқолди. Бир томондан, қариндошларидан олган қарзи кўзига қора бўлутдек кўринаётган эди. Иккинчи томондан, укасининг куни кеча имтиҳондан ўта олмаганининг хабари бўйнидан илондек бўға бошлаганди. У жаҳл устида Артур билан учрашув белгиласи қўлади. Аммо шу пайт ўғлининг ваҳожат билан чиқиб кетаётганини кўрган она уни тинчлантириб, бу ҳақда тегишли жойга хабар беришини айтди.

Анвар онасининг маслаҳатига қулоқ солиб, дарҳол ички ишлар идораларига шикоят аризаси билан мурожаат қилгандан сўнг, фирибгар устидан жиноий иш қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари бошланиб кетди.

Ниҳоят, мазкур воқеа юзасидан жабрланувчининг кўрсатмаси тергов давомида ўз тасдиғини топиб, жиноят ишлари бўйича Ҳамза туман судининг ҳукмига қўра Артур Казбеков Жиноят кодексининг тегишли моддаларига асосан айбдор деб топилиб, 4 йил-у 6 ойга озодликдан маҳрум этилди. Шунингдек, жабрланувчиларга етказилган зарар судланувчидан ундирилмаган бўлди.

Китоб туманининг Қорабулоқ қишлоғида яшовчи Лутфулла Авлоқуловнинг дурустгина ҳунари бор эди. Сартарошлик ортидан элининг дуосини олиб рўзгорини тебратиб турганди. Аммо нима бўлди-ю, топганига қаноат қилисиз келмай қолди. Сартарошхонада кун бўйи мижозларнинг соч-соқолини олиш жонига теги, шекилли, осон пул топиб, тезла бойиб кетиш ҳаёли унга тинчлик бермай қўйди. Шу лаҳзаларда ҳали сотилмаган «ҳосили» ёлғиз тушди. Уни пуллашнинг турли йўллари излай бошлади.

«Совға» ортидаги панжара

Шавкат БОБОЁРОВ,
Китоб туман прокуратураси катта ёрдамчиси

У қишлоқдоши Самандар Қувватовнинг гиёҳванд моддалар истеъмол қилишини яхши биларди. Шунинг учун Лутфулла сартарошхонага келган Самандарга: «Ака, менда яхшисидан бор, бир татиб кўрмайсизми?» дея қочирим гап қилди. Самандар эса гўё унинг гапларини тушунамаган, «Ниманинг яхшисидан бор?» дея талмовсирарди. Лутфулла гапни чўзиб ўтирмай унинг қўлига гугурт қутисини тутқазди. Қўтида бир чекимлик марихуана гиёҳвандлик моддаси бор эди. Самандарнинг бу «совға» ҳақи қанча бўлиши тўғрисидаги саволига Лутфулла бу сафар текинга эканлигини, кейинги гап пулга соатишни айтди.

2012 йилнинг кичи кунларида Самандар Қувватов сартарошхонага келди. У гурунглаша туриб, «зорманда»нинг ҳумори тутиб қолганини айтди ва чўнтагидан наша чиқариб қозғога ўраб чека бошлади. Шу пайт Лутфулланинг кўзи Самандар ўтирган стул четиға тушиб қолган 8 дона наша уруғига тушди. Самандар кетгач, Лутфулла уруғни авайлаб олиб қўйди. Аслида у заҳри қотил уруғини ўша лаҳзанинг ўзидаёқ йўқ қилиб ташлаши ҳам мумкин эди, аммо бундай қилмади. 2013 йилнинг баҳорида Лутфулла ҳовлисидаги экинлар орасига узоқ сақлаб қолган ўш 8 дона наша уруғини ҳам қўшиб экиб юборди. Аммо кейинчалик парваришлаш осон бўлиши учун уруғ тушган нуқталарни белгилаб олди. Уруғларнинг 5 таси уна бошлагач, йигит кўнглини бунинг ортидан келадиган бойлик заҳки эгаллаб бошлади. Ўрим муддати келгач, Лутфулла бошқа махсулотлардан қўра, ўзи «меҳр» бериб парваришлаган ҳосилини иштиёқ билан йиғиштириб олди. Уни қўриптиб, сотиш учун гугурт қутилигига жойлаштирди. Самандарга текинга «совға» беришдан мақсад уни доимий

харидорга айлантириш эди. Шундай ҳам бўлди. Кўп ўтмай С.Қувватов яна Лутфулланинг сартарошхонасида пайдо бўлди ва бу сафар 3 грамм марихуана гиёҳвандлик моддасини 8 минг сўмга, кейинги гап эса шу миқдордаги «дори»ни 10 минг сўмга сотиб олди. С.Қувватов тўрт ой ичида Лутфулладан саккиз марта, жами 64 минг сўмлик 22 грамм гиёҳвандлик моддасини сотиб олади.

2014 йилнинг 17 январь куни танишининг кўнғирок қилиши Лутфулла учун қутилмаган ҳолат бўлди. Чунки таниши яхши мижоз топанлиги, унга кўп миқдорда наша кераклигини айтди. Лутфулла «мол»ни улғуржи сотиш имкони юзага келганидан хурсанд бўлди. Кўнғирок эгасига 163 та гугурт қутига «мол» борлигини айтди. Таниши ҳам унга борини олиб чиқилиши, харидор 1500 АҚШ доллари билан келатганини айтиб, учрашув манзилини беради. Лутфулла 163 қути марихуана гиёҳвандлик моддасини елим пакетга жойлади-да, қишлоққа қираверишдаги йўл четиди мижозни кута бошлади. Айтилган вақтда харидор келди ва молни қабул қилиб олди. Келишилганидек, Лутфулла Авлоқулов 1500 АҚШ долларини қўлга киритди. Аммо унинг қувончи узоққа чўзилмади. Пулни санаётган вақтда ҳуқуқи муҳофазат қилувчи органлар ходимлари томонидан қўлга олинди.

Унинг уйда ўтказилган текширув чоғида ҳам 17 дона гугурт қутисига жойланган марихуана гиёҳвандлик моддаси ва уруғлари топилди. Шу куни унинг ёнидан топилган соф огирлиги 2376 грамм гиёҳвандлик моддаси ҳолислар иштирокида ҳужжатлаштириб олинди.

Жиноят ишлари бўйича Китоб тумани суди томонидан Лутфулла Авлоқуловга жиноий қилмиши учун 10 йил-у 6 ой, Самандар Қувватовга эса 3 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш ҳақоси тайинланди.

Таҳлил

Қонун ижроси билан қучли

Давоми.
Бошланиши 5-бетда/

Масалан, фарзанд таъминоти учун алимент ундириш иши ижрочиларнинг иш юритишдаги энг муаммоли ижро ҳужжати ҳисобланади. Ижрочиларнинг фаолияти устидан прокуратурага келиб тушаётган норозилик мурожаатларининг асосий қисmini ҳам шу турдаги ижро ҳужжатлари ижросининг таъминланмаётганига оид аризалар ташкил қилади.

Бу турдаги ижро ҳужжатлари сонини камайтириш учун биринчи навбатда, оила қураётган ёшлар зиммасидаги масъулиятни ошириш, оилани оила қуришга тайёрлаш, уларнинг муқаддаслигини ёшлар онгига синдириш, ота-оналарнинг ақлини фарзандлар тақдирига катта зарба бўлишини тушунириш лозим. Ёш оилаларнинг аризмаган сабаблар билан ажрашиб кетишининг олдини олиш чораларини қўриб, оилавий келишмовчиликларни маҳалланинг ўзида ҳал қилиш орқали оилани сақлаб қолиш

зарур. Эр-хотин ажримга қамайса, ижрочиларнинг иш юритишда алимент ундиришга оид ижро ҳужжатларининг ҳажми ҳам камайган бўлар эди.

Шунингдек, айрим корхона, ташкилот ва муассасалар ҳодимлари ўзларига юклатилган вазифаларни ўз вақтида ва лозим даражада амалга оширмай келаётганилиги ҳам ижро ҳужжатларининг ошишига таъсир кўрсатмоқда. Хусусан, коммунал идоралар ходимлари томонидан назорат ишлари лозим даражада олиб борилмагач, деб айта олмаёмиз. Газ, электр энергиясидан қарзи бўлган хонадонлар, корхоналарни ўз вақтида тармоқдан ажратиш чораларининг қўрилмаслиги оқибатида айрим шахсларда қисиб-китоб қилмасдан ҳам яшаш мумкин, деган қараш уйғонмоқда. Натижада қарз пулларининг ундириш «ижрочиларнинг вазифаси» деган фикр билан суд орқали мажбурий ижрога қаратилмоқда.

Мамалякамизда қишлоқ ҳўжаалиги махсулотларини етиштириш ҳамда ишлаб чиқа-

риш билан шугулланадиган корхоналар ва бошқа йирик корхоналарнинг солиқ ва бошқа мажбурий тўловларини ўз вақтида ундириш чораларининг қўрилмаслиги натижасида қарз суд орқали мажбурий ундирувга қаратилмоқда. Бироқ корхоналарнинг бу даврда ночор аҳволда эканлиги ижрочиларнинг амалдаги ундирув кўрсаткичининг пасайиб кетишига сабаб бўлади.

Шу каби масъул ходимлар томонидан ўз вақтида назорат ишларининг амалга оширилмаслиги натижасида айрим ҳудудларда юзлаб қонуний турар жойлар қурилаётгани сир эмас. Бунинг оқибатида суд томонидан ушбу қурилмаларни бузиб ташлашга оид қабул қилинган ҳужжатлар мажбурий ижрога қаратилиб, ижро варақалари ижро бўлишлари қилиб тушмоқда. Бундай мазмундаги ижро ҳужжатлари бўйича олиб бориладиган ижро ҳаракатлари узоқ вақт ва катта куч талаб қилади. Нечкунини қурилмани бузиш учун техниканинг мавжуд эмаслиги сабабли ижрочилар

бошқа органларга мурожаат қилишга мажбур бўлишади. Қабул қилинган ҳуқуқий ҳужжат ижросининг таъминланмаслиги эса ҳуқуқбузар ҳамда жиноят содир этган шахсларда жазони четлаб ўтиш мумкин, деган фикр уйғонишига олиб келади.

Инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинликларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Конвенциянинг 6-моддаси 1-бандида фуқароларнинг ишлари бўйича суд процессининг муддатлари даъво аризалари келиб тушган пайтдан бошланиб, суд ҳужжатининг ижроси таъминланган вақтда тамом бўлиши белгиланган. Бизнингча ҳам, барча турдаги судлар томонидан қабул қилинган қарорларнинг ижроси суднинг ажралмас бир қисми сифатида эътироф этилиб, суд процесси қарор қабул қилиниши билан эмас, балки унинг ижроси таъминлиниши билан тамом бўлиши лозим. Ваҳоланкки, судлар томонидан давлат божлари, жарималарнинг ундирилиши билан боғлиқ қабул қилинган қарорларнинг ижроси улар томонидан назорат қилин-

маслиги миллиардлаб пуллар давлат бюджетига ундирилмасдан қилишга сабаб бўлмоқда. Фикримизча, ушбу муаммоларни ҳал қилиш мақсадида ижро тизимида қўшимча иш ўринлари ташкил қилиш чораларини қўриш мақсада мувофиқ. Шунингдек, қарзордорларнинг рўйхатини электрон шаклда аэропорт ва темир йўл кассаларига уза-тиш, тижорат банклари, нотариал идоралари билан қарзор ҳақида маълумот алмашиш тизимини йўлга қўйиш лозим. Токи қарзордор фуқаро қарзини тўламаса, уй, машина, чипта, кредит ололмастлигини ва шу каби бошқа имкониятлардан фойдалана олмастлигини тушуниб етсин.

Ижро тизимида шу каби муаммоларни ҳал қилиш орқали авваломбор, қонун устуворлигини таъминлашга ҳаракат қилган бўламиз. Фуқаролар қонун олдидаги ўз мажбуриятларини тўла англаб етиши натижасида давлат бюджетига тушумлар миқдори ошади. Ёнг муҳими эса, жазонинг муқарарлиги фуқароларни қонунларни ҳурмат қилишга ундайди, ҳуқуқбузарликлар содир қилиниши ҳам сезиларли даражада камайд.

ХУКУҚИЙ ОНГ ВА МАДАНИЯТ

Мамлакатимизда ўсиб келаётган ёш авлодни тарбиялаш давлат сиёсати даражасига кўтарилган экан, ёшларда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни янада юксалтириш, уларни қонунларга ҳурмат руҳида тарбиялаш олдимизда турган муҳим масалалардан биридир.

Ҳуқуқий демократик давлат куриш ва жамият тараққиётининг ривожини, ўсиб келаётган авлоднинг таълим даражасини, ҳуқуқий саводхонлигининг юқорилигига боғлиқ. Яхши таълим-тарбия олган баркамол авлод ҳеч қандай ҳуқуқбузарликнинг қўчасига қирмайдиган, унинг ботқоқига ботмайдиган. Аммо шуниси ачинарлики, бугунги кунда ана шу кўчага қириб қолган ўсмирлар кўплаб учрамоқда. Ўзбекистон Республикаси Олий Қонғиш томонидан 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида"ги Қонуннинг 4-моддасида, ёшларга оид давлат сиёсати Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида"ги Қонунга ҳамда ёшларнинг манфаатларига дахлдор бўлган ижтимоий, иқтисодий ҳамда ўзга муносабатларни тартибга соладиган бошқа қонун ҳужжатларига асосланиши кўрсатилган. Мазкур қонун 14 ёшдан 30 ёшгача бўлган фуқароларга тааллуқли ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий негизини белгилаб беради ва тегишли қонунларни ривожлантириш ҳамда тизимга солиш учун асос деб эътироф этилади.

Таъкидлаш жоизки, бугунги кунда республикаимизда ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш ва фуқаролик жамиятини шакллантириш борасида ислохотлар амалга оширилмоқда. Ҳуқуқий демократик давлатнинг энг муҳим белгилари бўлган қонун устуворлигини таъминлаш ва юксак даражадаги ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятга эга бўлган баркамол авлодни тарбиялаш — бу ислохотларнинг ўзагини ташкил этмоқда. Шу мақсадда республикаимизнинг ҳуқуқшунос олимлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идора вакиллари, адлия идоралари ҳамда қатор ҳуқуқшунос талабалар томонидан кейинги йилларда фуқароларнинг, айниқса, ёшларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий саводхонлигини янада юксалтиришга қаратилган қатор ҳуқуқий тарғибот ишлари амалга ошириб келинмоқда.

Биз ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятга эга бўлиш, уни халқимиз ва ёшларимиз онгига да шакллантириш каби масалаларга кўплаб дуч келамиз. Аслини олганда, ҳуқуқий онг нима? Тошкент Давлат юридик университети ўқитувчиси, юридик фанлари номзоди, доцент Н.Соборовнинг фикрича, ҳуқуқий онг — бу ижтимоий онгнинг шаклларида бири бўлиб, қишларда ҳуқуққа, қонунчиликка ва ҳуқуқ-тартибга нисбатан бўлган гоёлар, ҳис-туйғулар, тасаввурлар йиғиндиси.

Албатта, кишидаги мавжуд онг — ижтимоий онгнинг шаклларида бири ҳисобланар экан, инсон ўзини ҳуқуқий жиятдан етук, билимли, деб ҳисоблаши учун, биринчи

навбатда, у жамиятда ўрнатилган ҳуқуқ нормаларига нисбатан ҳурмат руҳида бўлмоғи лозим.

ИНТЕРНЕТ ВА ВИРТУАЛ ОЛАМ

Бугунги глобаллашув жараёнида ахборот-коммуникация технологиялари ва айниқса, интернет кишилар кундалик ҳаётининг ажралмас қисмига айланиб бормоқда. Глобал тармоқ шиддат билан ривожланиб, имкониятлари тобора кенгаймоқда. Ҳар кун виртуал маконда бир неча миллиондан зиёд ахборот ресурсларининг пайдо бўлиши, унинг ҳажми дақиқа сайин ўсиб бораётганидан далолат беради. Интернетнинг жамият иқтисодий-ижтимоий, маданий, техникавий ва ҳоказо тараққиётдаги ўрни бекиёс, албатта. Интернет — инсон тафаккури, ақл ва билими қудратининг

зарар етказиши табиийдир. Бу ўз навбатида, жаҳон оммасини ташвишга солиб, миллат ва элатларнинг ахборот-руҳий хавфсизлигини таъминлаш масаласини кун тартибига кўндаланг қилиб қўймоқда. Гапнинг очиги, жамиятнинг маънавий-ахлоқий ҳолати ҳозирги даврда давлатнинг миллий сегментининг ҳимояланганлик даражаси билан ўзвий боғлиқдир. Европа мамлакатларида интернет ҳам умумевропа қонунчилиги ҳар бир давлатнинг ўз меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлари билан тартибга солинади. Вақти-вақти билан интернет маммолари Европа Хавфсизлик Кенгашида ҳам муҳокама қилиниб, фойдаланувчиларнинг ҳаёсиз веб-ресурсларга киришлариға монелик қилиш масаласига алоҳида эътибор берилади. Кўпгина мамлакатларда, шу жумладан, Ўзбекистон қонун-

га тушиб қолмайди, чунки уларда бундай ахборотларга нисбатан мустаҳкам мафқуравий иммунитет шаклланади.

ЁШЛАР ГИЁХВАНДЛИККА ҚАРШИ

Айни пайтда гиёхвандлик балоси чегара, ўлчов, миқёс билмайдиган ҳолатга келди. Унинг таъсиридан ер юзиде миллионлаб инсонлар ҳаёт билан эрта видолашмоқда, соғлиғидан ажралмоқда, оилалар бузилиб кетмоқда, гиёхвандлик билан боғлиқ жиноятлар сони ортиб бормоқда. Аввалига шунчаки кўнгилхушлик, оддий қизиқиш билан бошланган "гиёхдан бир тоғиб қўйиш", кейинчалик унга батамом ўрганиш, усиз тура олмаслик, кунлик "доза"га пул топиш учун ҳар қандай жиноятдан тап тортмаслик каби улкан жиноятларга олиб бормоқда. Буни жаҳон оммавий

этади. Ҳаётий тажрибадан кўриш мумкинки, кўп ҳолларда айрим ўсмирлар то гиёхвандлик йўлига киргунлариға спиртли ичимлик ичиш, тамаки маҳсулотлари чекиш билан шугулланганлар, кейинчалик аста-секин гиёхвандлик моддаси истеъмолиға ўтганлар. Кўпчилик ёшлар тўқликка шўхлик туйғайли бу захри қотил домига тушиб қолмоқдалар. Гиёхвандликнинг олдини олиш, унга қарши курашиш, гиёхвандларни даволаш масаласи кўпчиликнинг диққат эътиборида. Гиёхвандликка қарши биргалашиб курашиш лозимлигини тушунган ҳолда кўплаб халқаро дастурлар, режалар ишлаб чиқилмоқда, халқаро конференция ва симпозиумлар ташкил этилмоқда. Наркотик ва психотроп моддаларнинг тарқалишиға йўл қўймаслик мақсадида, амалга оширилаётган ишларға қара-

Глобаллашув жараёнида ёшлар маънавияти

УЛАРНИ АХБОРОТ ХУРУЖЛАРИ ВА ТУРЛИ ИЛЛАТЛАРДАН ҲИМОЯЛАШ МАСАЛАЛАРИ ХУСУСИДА

маҳсули ва инъикосидир. Бугун бу глобал тармоқ афзалликларини инкор этмаган ҳолда, унинг инсон маънавиятига тўғдирадиган хавф-хатарлари тўғрисида сўз юритишга тўғри келади. Замонавий ёшлар интернетга маълумот олишининг асосий манбаи ва коммуникациянинг бош воситаси деб қарайдилар. Улар онлайн тизимиға асосан янгиликларни излаш, дўстлар билан мулоқот қилиш, мусиқа ёзиб олиш учун қирадилар. Ўзбекистон ёшлари ҳам дунёдаги тенгдошлари каби асосан янгиликлар ўқиш, курс ишлари ва рефератлар учун материаллар қидириш, дўстлар билан мулоқот қилиш, янги дўстлар орттириш ва ахборот олиш мақсадида интернетдан фойдаланадилар. Интернетда жамиятнинг маънавий тараққиёти, шахс, айниқса, ҳали онги шаклланиб улгурмаган ёшларнинг дунёқарашига, ғовий тарбиясига ўта салбий таъсир кўрсатувчи манбалар ҳам оз эмас. Онлайн тизими материалларининг маълум бир қисми асосан ноҳолис, шўбхали қўринишда бўлиб, ахлоқий бузуқлик, тажовузкорлик ва зўравонликни тарғиб қилади. Жаҳон миқёсида компьютер тизимларидаги маълумотларға таъсир кўрсата оладиган аниқ, меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг йўқлигидан эса интернет саҳифаларига очикдан-очик миллатчилик, ирқчилик ва фашизм гоёлари тарғиб этилиб, беҳаёлик, зўравонлик қўринишлари акс этган суратлар, гиёхванд ва портловчи моддаларнинг тайёрлаш бўйича кўрсатмалари бемалол жойлаштиришга имкон яратилади.

Интернетнинг ҳар юзинчи саҳифасининг порнографияк мазмунга эга эканлиги ёш авлодининг ҳулқ-одобиға чексиз

чилиғида ҳам ёшларнинг руҳияти ва маънавий ўсишиға салбий таъсир қўрсатиши мумкин бўлган ахборотларнинг тарқатганлик учун жиноий жавобгарлик белгиланган. Глобал тармоқдаги ахборот ресурсларининг ўсиб келаётган ёш авлод ҳаёт тарзининг шаклланишиға таъсирини таҳлил қилиш натижасида шундай фикр келиб чиқмоқдаки, интернет ҳозирги кунда ижтимоий муносабатларнинг ўзига хос муҳитига айланиб қолди. Шундай экан, фикримизча, миллий тармоқда ёшларнинг психологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, уларнинг дунёқарашини, қизиқишларидан келиб чиқиб, бевосита ёш авлод манфаатлари ва муаммоларини қамраб олувчи маънан мазмунли, шу билан бирга, замонавий мавзулардан иборат веб-сайтлар яратиш ниятда мумимдир. Ахборот турли ижтимоий қатламларға, профессионал ва миллий гуруҳларға ҳар хил таъсир этиши ҳамда уни истеъмоли қилиш ҳам бириридан фарқ қилганлиги боис, кишиларда, айниқса, ёшларда ахборотни саралаш олиш, яъни ахборот истеъмоли маданиятини юксак даражада шакллантириш учун, энг аввало, ёш йигит-қизларда миллий ғурур, ватанпарварлик, фидойилик туйғуларини ўйғотиш муҳим. Ёш авлодда бу жиҳатлар шу даражада шаклланиб ва қарор тогган бўлиши лозимки, улар вертуал маконда умуммиллий манфаатға хизмат қиладиган, унинг тараққиётига ёрдам берадиган ахборотни танлай олсин. Фақат шундагина, ёшларнинг маълумотларға кўр-қўрона эрғашуши, уларни нотўғри талқин қилишининг олди олинади. Ахборот истеъмоли маданиятиға эга ёшлар, салбий ва ноҳолис ахборотлар таъсири-

ахборот воситалари тарқатган статистика маълумотлари ҳам яққол исботлаб турибди. XXI аср шиддат билан тезлашиб бормоқда. Бугунги кунда дунё бўйича икки юз ўн миллион нафардан ортқ гиёхванд рўйхатға олинган бўлиб, бу иллатта қарши муросасиз кураш олиб борилмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилати қошида гиёхвандлик ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айлианишини назорат қилиш қўмитаси ишлаб турибди. Гиёхвандликка қарши кўплаб давлатларда муайян тадбирлар, йирик-йирик лойиҳалар амалга оширилмоқда. Лекин бу борада амалга оширилаётган ишларни янада жонлантириш зарур. Бугунги кунда гиёхвандликка қарши курашининг асосий омилларидан бири инсонлар онгига гиёхвандликнинг оғир оқибатларига олиб келувчи, ўнглаб бўлмас фожиаға етакловчи "оғу" эканлигини сингдиришдир.

Маълумки, гиёхвандлик йўлиға кириб қолганлар яхшини ёмондан, фойдани зарардан ажрата олмай қоладилар. Улар нафсларини бир мартагина қондириш учун ҳар қандай муҳдиш жиноятға қўл уришға тайёр туришади. Гиёхвандлар ўйриқлик, товламачилик, қотиллик қилишдан, "дори"сига пул тоғиб бера олмасдан ота-оналари, яқинларига зулм қилишдан, уларни хўрлашдан ҳам қайтишмайди. Гиёхвандликнинг зарари уларнинг ўзларигагина эмас, келажақ авлодларига, зурриётларига ҳам қатта зарар етказиши, уларнинг фарзандларини кўпинча майиб-мажруҳ, ақли ноқис, руҳий хаста бўлиб тугилишиди. Сир эмаски, ҳозирги пайтда гиёхвандлик иллатига дучор бўлганларнинг кўпчилигини ёшлар ташкил

Феруза ОМОНОВА,
Олий Махлис Қўнўчилиқ
палатаси депутаты

май, у худуддан худудға қўчиб юрибди.

Гиёхвандликнинг зарарларини санаб адоғиға етиш қийин. Биринчидан, гиёхванд моддалар инсон ақлини заифлаштиради, ишдан чиқаради. Иккинчидан, инсон танасининг турли хасталикларға чидамлилиги, яъни иммунитетини заифлаштиради. Учунчидан, хотирани пайсатириб, ҳамма нарсаса бефарқ қилиб қўяди. Туртинчидан, юрак, қон-томир ва асаб тизимини ишдан чиқаради. Бешинчидан, ҳозирги пайтда бедаво саналган ОИТС касаллиғиға асосан гиёхвандлар чалинишмоқда. Булардан ташқари, тиббий ҳодимларининг таъкидлашлариға, афюн моддаларни мунтазам истеъмоли қилиш кўзни хиралаштиради, тишларни касаллатибди, тўқиб юборади. Ошқозоничак, жигар, ўпка фаолиятини бузади. Гиёхвандлик организм соматики ва руҳий ҳолатининг чўқур ўзгаришиға сабаб бўлади ва одамни таназзулга олиб боради.

Бундай касалликка қалинган ёшлар энг аввало далдаға, насихатға, тиббий муолажаға муҳтождирлар. Шундай экан, ота-оналар, маҳалла фаоллари, кенг жамоатчилик ёшларнинг юриш-туриши, ким билан дўстлашаётгани, бўш вақтини қаерда ва қандай ўтказётгани, уларнинг кўча-қўйларда бемаҳал, сабабсиз тентираб юришлари каби ҳолатларға ҳамиша хушёр бўлишлари, уларни асло назоратдан четда қолдирмасликлари лозим. Шундагина фарзандларимизни ёшлар бахтиға чанг солиб турган гиёхвандлик балосидан асраб қолган бўламиз.

Дикқат! Дикқат! Дикқат!
Барча юридик ва жисмоний шахслар, шу жумладан, чет эл инвесторлари диққатига!
Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Тошкент шаҳар ҳудудий бошқармаси, "Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖ бошлангич нархи босқичма-босқич олиб бориш тартибда тақдоран ўтказиладиган очик аукцион савдоларига таклиф этади.

Аукцион савдоларига қўйиладиган давлат активлари тақдоран қўйилади:

1. "3-сон трамвай троллейбус депоси" давлат унитар корхонаси тасарруфидagi Тошкент шаҳри, М.Улуғбек тумани, Темур Маллик кўчаси, 3а-уй манзилидаги 49370 кв. метр ер майдонида жойлашган, давлат мулкчи бўлган 4881 кв. метрга тенг бўлган бино ва иншоотлардан иборат мулкчи мажмуа.

Бошлангич нархи — 5 591 708 972 сўм.
 Баландса сакловчи: "3-сон трамвай троллейбус депоси" давлат унитар корхонаси.

Фоалият ихтисоси: Йўловчи ташиниш.

Шунингдек, харидорга Тошкент шаҳар Фавқулодда вазиятлар бошқармасининг 2014 йил 18-майдаги 2140-сонли маълумотида кўра, хусусийлаштирилиши белгиланган қўриқдаги манзилда келтирилган объект фуқаро муҳофазат паногаси мавжуд бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 31 декабрдаги 291-26-сонли Қарори билан тасдиқланган "Фуқаро муҳофазати яратиш" давлат унитар корхонаси, қарасини яратиш, улардан фойдаланиш ва ҳисоблан чиқариш тартиби тўғрисида"ги Низомнинг 18-банди 2-иловасига мувофиқ, ўрнатилган тартибда намунавий шартнома расмийлаштирилиши ҳамда фуқаро муҳофазати объекти ва мол-мулкларидан мақсадли

фойдаланиш бўйича шартномада белгиланган мажбуриятларга амал қилиши вазифаси юклатилади.

2. Тошкент шаҳар, Миробод тумани, Янги Қўйилқ (Олимбекова) кўчаси, 40-уй манзилида жойлашган "Шаҳар электр транспортлари хизмат кўрсатиш шўбаси" давлат унитар корхонаси тасарруфидagi Бино ва иншоотлар мулкчи мажмуаси.

Бошлангич нархи — 2 679 460 000 сўм.
 Баландса сакловчи: "Шаҳар электр транспортлари хизмат кўрсатиш шўбаси" давлат унитар корхонаси.

Фоалият ихтисоси: Хизмат кўрсатиш.

Савдо ташкилотчиси: "Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖ, Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, 1-Қорақамиш кўчаси, 1-А уйда.
 Тел/факс: (8-371) 228-84-48. Веб-сайт: www.1kms.uz. Электрон почта: rieltsavdo@inbox.uz. Лицензия: RR 0001.

Аукцион савдоси 2014 йил 25 август куни соат 11:00да Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, 1-Қорақамиш кўчаси, 1-А уйда ўтказилади.

Аукцион савдоси шу кун бўлиб ўтмаган тақдирда, тақдорий савдолар 2014 йил 8, 22 сентябрь, 6, 20 октябрь, 3, 17 ноябрь ва 1, 15, декабрь кунлари соат 11:00да бўлиб ўтади.

Аукцион савдолари натижалари бўйича қўлиб бериш имконияти имзоланган санадан бошлаб 20 кундан кечикмай олди-сотди шартномаси тузилади.

Талабдорлар давлат активи бошлангич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдиндан Савдо ташкилотчиси "Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖнинг қўйиладиган банк реквизитларига закалат пулини тўлашлари лозим: ОАИТБ "Ипак йўли" Сағбон филиали, х/р: 20208000904920609114; МФО: 01036; СТИР: 207122519.

Аукционда қатнашишга буюртманомга қабул қилиш билдиришнома эълон қилинган санадан бошланади ва билдиришномада кўрсатилган аукцион савдоси ўтказиладиган кун савдо бошланишидан уч соат олдин таом бўлади.

Аукционда қатнашишга учун савдо ташкилотчиси талабдор ёки унинг вакили аукцион ўтказиш тўғрисидаги эълонда белгиланган муддатларда шахсан ёки почта бўйича қўйиладиган ҳужжатлари илова қилган ҳолда аукционда қатнашишга буюртманомани икки нусхада тақдим этади:

— юридик шахслар учун давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ваколатли вакилнинг аукционда қатнашиши учун қонун ҳуж-

жатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; — жисмоний шахслар учун паспортнинг нусхаси, аукционда тўлиқ ваколатли вакил қатнашган тақдирда, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакилнинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; — аукцион тўғрисидаги билдиришномада кўрсатилган банк ҳисоб рақамига закалат тўланганлигини тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг нусхаси.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, 1-Қорақамиш кўчаси, 1-А уй.

Маълумотлар учун телефонлар: (8-371) 228-84-48. Факс: (8-371) 228-80-23.

Электрон почта: rieltsavdo@inbox.uz. Интернет тармоғидаги веб-сайт: www.1kms.uz, www.gki.uz, www.gkitorg.uz.

Хурматли тадбиркор ва ишбилармонлар! Савдоларни ўтказиш жараёнида қонун билан қўриқланадиган ҳуқуқларингиз бузилган тақдирда, Давлат рақобат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 рақамли "Ишонч телефони"га зудлик билан хабар беришингиз сўралади!

Савдоларга марҳамат қилин!
 Хизматлар лицензияланган

Дикқат! Дикқат! Дикқат!

Барча юридик ва жисмоний шахслар, шу жумладан, чет эл инвесторлари диққатига!

Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Хоразм вилояти ҳудудий бошқармаси оммавий офертга таклиф этади.

Қўйиладиган давлат активлари бўйича оммавий офертга эълон қилинади.

Сотиб таклиф қилинган давлат активи	Жойлашган манзили	Эталаб турган майдон		Мажбуриятлар				Буюртманомаларни қабул қилишнинг бошланиш санаси	Буюртманомаларни қабул қилишнинг тугаш санаси	Савдо санаси
		Умумий	Қури лаш ости	Бошлангич нархи (сўмда)	Олдиндан тўлашнинг закалат пули миқдори (сўмда)	Киритиладиган инвестиция мажбуриятларининг энг кам миқдори (сўмда)	Яратилган янги иш ўринларининг энг кам миқдори			
Хонка тумани ҳокимлиги ҳисобидagi 25-сон болалар богчаси бино ва иншоотлари	Хонка тумани, Нахос кўшони, Навоий фўу	4769,41	581,52	309 136 500	46 370 475	-	-	07.08.2014 й.	12.09.2014 й.	12.09.2014 й. соат 12:30
Богот тумани ҳокимлиги ҳисобидagi 29-сон болалар богчаси бино ва иншоотлари	Богот тумани, Аншобод маҳалласи	5175,0	729,48	337 588 000	50 638 200	-	-	07.08.2014 й.	12.09.2014 й.	12.09.2014 й. соат 14:30
Янгибозор тумани ҳокимлиги ҳисобидagi Болалар богчаси бино ва иншоотлари (собиқ "Боха" АЖга қарашли иқувчилик биноси)	Янгибозор тумани, Ширинқўй гирот кўшони	4509,72	898,07	346 716 000	52 007 400	150 000 000	8	07.08.2014 й.	12.09.2014 й.	12.09.2014 й. соат 15:30
Хазорасп тумани ҳокимлиги ҳисобидagi "Пешлар" ФАП	Хазорасп тумани, Питнак кўшони	297,88	147,86	55 240 000	8 286 000	-	-	07.08.2014 й.	11.09.2014 й.	11.09.2014 й. соат 12:30
Янгиарик тумани ҳокимлиги ҳисобидagi "Жалонот" ФАП	Янгиарик тумани, Каттабон кўшони	67,56	67,56	30 814 000	4 622 100	-	-	07.08.2014 й.	11.09.2014 й.	11.09.2014 й. соат 14:30
Янгиарик тумани ҳокимлиги ҳисобидagi "Аваз Умар" ФАП	Янгиарик тумани, Каттабон кўшони	120,12	120,12	57 549 500	8 632 425	-	-	07.08.2014 й.	11.09.2014 й.	11.09.2014 й. соат 15:30

Оммавий офертга натижалари эълон қилинган санадан бошлаб 20 кундан кечикмай олди-сотди шартномаси тузилади.

Талабдорлар давлат активи бошлангич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдиндан Сотувчининг қўйиладиган банк реквизитларига закалат пулини тўлашлари лозим:

Олувчи: Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Ҳазначилиги; Олувчининг ҳисоб рақами: 23402000300100001010;

Олувчининг банки: Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Тошкент шаҳар Бош бошқармаси Ҳисоб китоб-касса маркази;

СТИР: 201122919; ОКОНХ: 97300; Олувчининг банк коди: 00014. Шунингдек, тўлов топшириқномасининг "тўлов мақсади" қисмида шахсий ҳисобварақ 2004218603340100000000000001, "Давлат рақобат қўмитаси Хоразм вилояти ҳудудий бошқармасига" деган ёзуви ва тўловни амалга ошириш учун асос ҳамда 3521213 даромад коди кўрсатилиши лозим.

Оммавий офертда қатнашишга буюртманомга қабул қилиш билдиришнома эълон қилинган санадан бошланади ва билдиришномада кўрсатилган конвертларни очиб санаси кунин уч соат олдин таом бўлади.

Талабдорларнинг таклифлари билдирилган конвертлари билдиришномада кўрсатилган санада очилади.

Оммавий офертда қатнашиш учун савдо ташкилотчиси талабдор ёки унинг вакили оммавий офертга тўғрисидаги эълонда белгиланган муддатларда чопар ёки почта орқали қўйиладиган ҳужжатлари илова қилган ҳолда оммавий офертда қатнашишга буюртманомани икки нусхада тақдим этади:

— юридик шахслар учун — давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ваколатли вакилнинг оммавий офертда қатнашиши учун қонун

ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома;

— жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, тўлиқ ваколатли вакил оммавий офертда қатнашган тақдирда, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакилнинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома;

— оммавий офертга тўғрисидаги билдиришномада кўрсатилган банк ҳисоб рақамига закалат тўланганлигини тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг нусхаси;

Оммавий офертга шартларига мувофиқ тузилган ва қўйиладиганлари ўз ичига оладиган икки нусхадаги оғзи ёпиштирилган конвертларга солинган таклифлар:

— сотиб олиш тўловларининг таклиф этилаётган суммаси ва уларни тўлаш муддати;

— инвестиция мажбуриятларининг таклиф этилаётган суммаси, уларни тўлаш шакли, муддати ва шартлари;

Такдим этилган ҳужжатларнинг барча варақлари талабдорнинг мўҳри ва имзоси билан тасдиқланган бўлиши керак.

Мурожаат учун манзил: Урганч шаҳри Ал-Хоразмий кўчаси 23-уй. Маълумотлар учун телефонлар: (8-362) 226-16-55; 224-04-60; Фа кс: (8-362) 226-81-68, 224-04-60; E-mail: khorezm@gki.uz. Интернет тармоғидаги веб-сайт: www.gki.uz.

Хурматли тадбиркорлар ва ишбилармонлар! Савдоларни ўтказиш жараёнида қонун билан қўриқланадиган ҳуқуқларингиз бузилган тақдирда, Давлат рақобат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 рақамли "Ишонч телефони"га зудлик билан хабар беришингиз сўралади!

Савдоларга марҳамат қилин!
 Хизматлар лицензияланган

ХУРМАТЛИ ТАДБИРКОР ВА ИШБИЛАРМОНЛАР!

Ўзбекистон Республикаси давлат рақобат қўмитаси Тошкент шаҳар бошқармаси томонидан 2014 йил 8 сентябрда ўтказиладиган тўғридан-тўғри музокараларни олиб бориш йўли (оммавий офертга) билан сотиладиган давлат объектларини сотиб олишга таклиф этади.

Объектларни сотиб олиш шартлари қўйиладиганча:

- энг юқори сотиб олиш баҳосини таклиф этиш;
- ушбу "объектлар" учун энг юқори қўшимча инвестиция киритиш мажбуриятини олиш;

- янги иш ўринлари ташкил этиш;
- харид қиймати ва қўшимча инвестиция киритиш қисқа муддатларда (кўпи билан 1 йил муддат ичида) амалга ошириш.

Савдоларда қатнашиш учун тақдим этиладиган ҳужжатлар:

- сотувчининг банк ҳисоб рақамига объект бошлангич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган гаров суммаси;
- таклифлар ва керакли ҳужжатлар солинган ва муҳрланган конвертлар, икки нусхада.

Оммавий офертга савдоларига чиқарилган давлат объектлари рўйхати

№	Объект номи	Бино ва иншоотлар майдони (кв.м.)	Объект манзили	Баландса сакловчи	ВМҚ	Савдога чиқарилган нархи (сўмда)	Инвестиция мажбурияти (млн. сўм)	Инвестиция киритиш муддатлари
1	Қурилиши тугалланмаган бино	2 194,0	Тошкент шаҳри, Бектемир тумани, Чирчиқ бўйи кўчаси	Тошкент шаҳар Бектемир тумани ҳокимлиги	25.07.2013 № 209	1 404 154 739,00	— энг юқори сотиб олиш баҳосини таклиф этиш;	
2	Бино ва иссиқхона иншооти	3 604,00	Тошкент шаҳар, Юнусобод тумани, Ифтихор (Ғ.пол. Ходжаев) кўчаси, 1-уй	Тошкент шаҳар ҳокимлиги "Пойтахт-Агро" ДУК	25.07.2013 № 209	805 159 100,00	— қўшимча инвестиция мажбуриятини олиш;	
3	3 қаватли бино-иншоот	2 207,00	Тошкент шаҳар, Олмазор тумани, Жомий кўчаси, 5-уй	Тошкент шаҳар ҳокимлиги Бинолардан фойдаланиш департаменти	25.07.2013 № 209	1 947 155 863,00	— янги иш ўринларини ташкил этиш;	
4	1 қаватли бино	633,00	Тошкент шаҳар, Олмазор тумани, Жомий-5, Магазин Мавзук кўчаси	Тошкент шаҳар ҳокимлиги Бинолардан фойдаланиш департаменти	25.07.2013 № 209	580 129 403,00	— харид қиймати ва қўшимча инвестиция киритиш қисқа муддатларда амалга ошириш (кўпи билан 1 йил муддат ичида)	

Хизматлар лицензияланган

Qishloq Qurilish Bank

ЖАМОАСИ ЮРДОШЛАРИМИЗНИ ЯҚИНЛАШИБ КЕЛАЁТГАН МУСТАҚИЛЛИГИМИЗНИНГ 23 ЙИЛЛИК БАЙРАМИ БИЛАН ҚУТЛАЙДИ!

"Янгилик" — омонатга маблағлар 3 ойга қабул қилинади;
"Баракали мавсум" — омонатга маблағлар 2-6 ойга қабул қилинади;
"Фойда" — омонатга маблағлар 3 ойга қабул қилинади;
"Файзли" — омонатга маблағлар 4-6 ойга қабул қилинади;
"Даромадли" — омонатга маблағлар 12 ойга қабул қилинади;
"Яхши ният" — омонатга маблағлар 12-24 ойга қабул қилинади.
 Ушбу омонатларга қабул қилинган маблағлар учун ҳисобланган фоизлар ҳар ойда тўлаб берилади.
"Талаба" омонатга маблағлар 14 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар ҳар 3 ойда тўлаб берилади.

МИЛЛИЙ ВАЛЮТАДА:
 ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАДА:

Энг улуғ ва энг азиз байрам барчага тинчлик-тотувлик, оилавий хотиржамлик олиб келишини тилайди ва қуйидаги янги омонат турларини таклиф этади.

"Финанс" — омонатга маблағлар 12 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар омонатчи талабига кўра ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг тўлаб берилади;
"Капитал" — омонатга маблағлар 4 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар ҳар ойда тўлаб берилади;
"Фортуна" — омонатга маблағлар 1 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар омонат муддати тугагандан сўнг тўлаб берилади

Қуйидаги омонат турлари намунавий лойиҳалар асосида қўйлаётган уй-жойларни олвчи фуқароларни қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий қилинган:

"Малад" — маблағлар 12 ойдандан кам бўлмаган муддатга қабул қилинади;
"Хонадон" — маблағлар 1 йилдан ортқ муддатга қабул қилинади;
"Қурилишга бошлангич бадал" — муддати 1 йил.

Ушбу омонат турларига банкнинг барча филиалларида маблағлар қабул қилинади. Батафсил маълумот билан Қишлоқ қурилиш банкнинг расмий веб-сайтида танишишингиз мумкин.

Сизнинг омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади. Сизнинг омонатингиз:

- солиқ ва мажбурий тўловлардан озод;
- маълумотлар сир сакланиши тўлиқ кафолатланади;

- эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда;
- миқдори чекланмаган!

www.qqb.uz

Мурожаат учун телефонлар: (+99871) 150-76-53, 150-39-93

Хизматлар лицензияланган

Қишлоқ қурилиш банк — фаровон ҳаётингиз хизматида!

Диққат! Диққат! Диққат!

Барча юридик ва жисмоний шахслар, шу жумладан, чет эл инвесторлари диққатига!

ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН

Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг Андижон вилоят ҳудудий бошқармаси, "Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖ Андижон вилоят филиалида бошлангич нархи босқичма-босқич ошиб бориш тартибиде ўтказиладиган очик аукцион савдоларига таклиф этади.

Аукцион савдоларига қуйидаги давлат активлари қўйлади.

I. Асака тумани И.Бухорий кўчаси 22-уйда жойлашган Асака туман Тиббиёт бирлашмаси балансидаги Собик шопингнинг тез тиббий ёрдам ва 4 терапия бўлими биноси.

Аукционга қўйилган давлат активининг тавсифи: умумий ер майдони 5 600,0 кв.м. Бошлангич нархи: 1 479 029 845,20 сўм. Балансда сакловчи: Асака туман Тиббиёт бирлашмаси.

Фаолият ихтисоси: Тиббий хизмат кўрсатиш.

II. Асака туман Ягона буюртмачи хизмати балансидаги Асака туман Хумо кўчаси 5-уйнинг 1-қавати 1-қисмида жойлашган Савдо дўкони.

Аукционга қўйилган давлат активининг тавсифи: умумий ер майдони 0,017 га. Бошлангич нархи: 61 518 191 сўм.

Балансда сакловчи: Асака туман Ягона буюртмачи хизмати.

Фаолият ихтисоси: Хизмат кўрсатиш.

III. Жалакудук туман Қатортол ҚФЙ, Қораёнтоқ МФЙда жойлашган Жалакудук туман ҳокимлиги балансидаги "30-сонли мактабгача таълим муассасаси" бино ва иншоотлари.

Аукционга қўйилган давлат активининг тавсифи: умумий фойдаланишдаги ер майдони 5 226,0 кв.м.

Бошлангич нархи: 143 826 523 сўм. Балансда сакловчи: Жалакудук туман ҳокимлиги.

Фаолият ихтисоси: Маъмурий бошқарув. Савдо ташкилотчиси: "Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖ Андижон вилоят филиали, Андижон шаҳри Навоий шох кўчаси 30-уй 105-хона. Тел/факс: (8-374) 228-47-60. Веб-сайт: www.1kms.uz. Электрон почта манзили: andkmsavdo@inbox.uz. Лицензия: RR 0001.

Аукцион савдоси 2014 йил 10 сентябрь кунни соат 11:00да Андижон шаҳри Навоий шох кўчаси 30-уй 105-хонада бўлиб ўтади.

Аукцион савдоси шу кунни бўлиб ўтмаган тақдирда, такрорий савдолари 2014 йил 17, 24 ва 30 сентябрь кунлари соат 11:00да бўлиб ўтади.

Аукцион савдоси натижаси бўйича гоилиблик баённомаси имзоланган санадан бошлаб 20 кундан кечикмай олди-сотиш шартномаси тузилади.

Талабдорлар давлат активи бошлангич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдиндан Савдо ташкилотчиси

"Ko'chmas mulk savdo xizmati" МЧЖ Андижон вилоят филиалининг қуйидаги банк рекевизитларига закатлат пулини тўлашлари лозим: Андижон шаҳар "Савдогар" ОАТ банки х/р: 20208000104920609005, МФО: 00081, СТИР: 207122519.

Аукционда қатнашишга буюртманома қабул қилиш билдиришномаси эълон қилинган санадан бошланади ва билдиришномада кўрсатилган аукцион савдоси ўтказиладиган кунни савдо бошланишидан уч соат олдин тамом бўлади.

Аукционда қатнашиш учун савдо ташкилотчиси талабдор ёки унинг вакили аукцион ўтказиш тўғрисидаги эълонда белгиланган муддатларда шахсан ёки почта бўйича қуйидаги ҳужжатларни илова қилган ҳолда аукционда қатнашишга буюртманомани икки нусхада тақдим этади:

юрдик шахслар учун давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳнома-нинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ваколатли вакилнинг аукционда қатнашиши учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; - жисмоний шахслар учун паспортнинг нусхаси, аукционда

тўлиқ ваколатли вакил қатнашган тақдирда, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакилнинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; - аукцион тўғрисидаги билдиришномада кўрсатиб ўтилган банк ҳисоб рақамига закатлат тўланганлигини тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг нусхаси.

Мурожаат учун манзил: Андижон шаҳар, Навоий шох кўчаси, 30-уй, 105-хона. Маълумотлар учун телефонлар: (8-374) 228-47-60, 228-47-62. Факс: (8-374) 228-47-60.

Электрон почта манзили: andkmsavdo@inbox.uz. Интернет тармоғидаги веб-сайт: www.1kms.uz, www.gki.uz, www.gkitorg.uz.

Хурматли талбиркор ва ишбилармонлар! Савдоларни ўтказиш жараёнида қонун ҳужжатлари билан кўриқланганлик ҳуқуқларингиз бузилган тақдирда, Давлат рақобат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 рақамли, Андижон вилоят ҳудудий бошқармасидаги (8-374) 223-57-00 ишонч телефонларида зудлик билан ҳабар беришингиз сўралади.

Савдоларга марҳамат қилинг!

Хизматлар лицензияланган

ХУРМАТЛИ ИШБИЛАРМОН ВА ТАДБИРКОРЛАР!

"Давр Ишонч Саховати" МЧЖ Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг Андижон вилоят бошқармаси билан биргаликда 2014 йил 8 сентябрь кунни соат 10:00да мазкур бошқарма биносида босқичма-босқич ошиб бориш тартибиде ўтказиладиган очик аукцион савдоларига қуйидаги давлат активлари қўйилмоқда:

1. Олтинкўл тумани, Намуна ҚФЙ, Офтобачек МФЙда жойлашган ТТБга қарашли кўп тармоқли марказий поликлиника болалар бўлими биноси, умумий майдони 1200 кв.м., қурилиш ости майдони 1200 кв.м.дан иборат бўлиб, бошлангич баҳоси 201 650 660 (икки юз бир миллион олти юз эллик минг олти юз олти) сўм.

2. Олтинкўл тумани, Олтинкўл ҚФЙ, Сарой МФЙда жойлашган ТТБга қарашли УЕП ва силга қарши пункт биноси, умумий майдони 6000 кв.м., қурилиш ости майдони 1005 кв.м.дан иборат бўлиб, бошлангич баҳоси 144 953 050 (бир юз қирқ тўрт миллион тўққиз юз эллик уч минг эллик) сўм.

3. Кўрғонтепа тумани, Султонобод ҚФЙ, Кесканер божхона пости, Андижон вилоят божхона бошқармаси балансидаги умумий майдони 0,8 га., шундан бино ва иншоотлар эгаллаган майдони 126,62 кв.м., бошлангич баҳоси 107 642 057 (бир юз етти миллион олти юз қирқ икки минг эллик етти) сўм.

Сотувга қўйилган ушбу мулклар сотилмаган тақдирда, 2014 йил 15, 22, 29 сентябрь кунлари соат 10:00да Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг вилоят бошқармаси биносида

вожлантириш давлат қўмитасининг вилоят бошқармаси биносида ўтказиладиган очик аукцион савдоларига мазкур мулклар сотилгунга қадар мунтазам қўйиб борилади. Буюртманомаларни қабул қилишнинг охириги муддати: 2014 йил 8 сентябрь кунни савдо учун 7 сентябрь соат 17:00гача, такрорий савдо учун буюртманомаларни қабул қилишнинг охириги муддати 2014 йил 15 сентябрь соат 17:00гача, савдо учун 21 сентябрь кунни соат 17:00да, 29 сентябрь кунни савдо учун 28 сентябрь кунни соат 17:00да.

Аризалар эълон қилинган кундан бошлаб, Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг вилоят бошқармаси биноси, биринчи қават 111-хонада қабул қилинади. Аукцион савдосида қатнашиш учун талабдорлар мулк бошлангич баҳосининг 15 (юз беш) фоизи миқдоридан гаров пулини "Давр Ишонч Саховати" МЧЖнинг "Асака" банки Андижон бўлимидаги ҳисоб рақами (х/р: 20208000904601198001, ИНН: 300385605, МФО: 00069) тўлашлари шарт.

Юридик шахслар учун давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ва-

колатли вакилнинг аукцион савдосида қатнашиши учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома. Жисмоний шахслар паспорт нусхаси, агар ваколатли шахс қатнашса, ўрнатилган тартибда берилган ишончнома тақдим қилиши лозим. Аукцион савдосида иштирок этиш учун "Заказат пули тўғрисидаги қелишув"ни имзолаб, заказат пулини тўлаган талабдорлардан аризаларни қабул қилиш мулклар учун савдо бошланишидан 1 (бир) кун олдин соат 17:00да тўхтатилади.

Аукцион савдоларининг ўтказилиши ва аукцион ҳужжатларини тўлдирishi билан боғлиқ барча масалалар бўйича мурожаат учун манзил: Андижон шаҳар Навоий шох кўчаси 30-уй, 111-хона. Расмий сайти: www.dav-iz.uz. Телефон: (8-374) 228-47-55. Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг (8371) 259-21-37 рақамли "Ишонч телефони" ҳамда вилоят рақобат бошқармасининг 8-374 -223-57-00 рақамига мурожаат қилишингиз мумкин.

Лицензия RR № 0037

Хизматлар лицензияланган

Ўтганларнинг охириати обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ва Андижон вилоят прокуратураси жамоалари ҳамда Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик Маркази прокуратура фахрийси Муроджон РАХМОНОВнинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Сайловолди давра суҳбати

Тадбир

Пойтахтимизда Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институтининг Тошкент шаҳар ҳудудий бўлинимаси томонидан «Сайловларни ёритишда оммавий ахборот воситаларининг роли» мавзусида давра суҳбати ўтказилди.

Тадбирда Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти мутахассислари, Марказий сайлов комиссияси аъзолари, марказий ва ҳудудий оммавий ахборот воситалари вакиллари, сиёсий партиялар матбуот хизмати ходимлари, сайлов йўналиши бўйича тажрибали экспертлар катнашдилар.

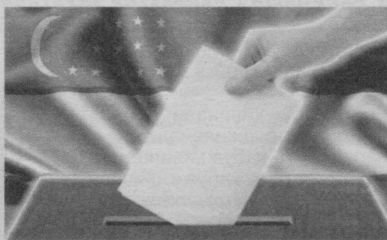
Тадбирнинг асосий мақсади — сайлов жараёнини ёритишда оммавий ахборот воситалари фаолиятининг таъминлаш-демократик сайлов тизими ва халқаро меъёрларга мос келадиган миллий сайлов қонунчилигини шакллантириш борасида кенг кўламли чора-тадбирлар амалга оширилди. Энг муҳими, бўлиб ўтаётган сайловларни очиқ ва ошқора ўтказиш, бу жараёнга халқаро ва сиёсий партия кузатувчиларини фаол жалб этиш, сайлов жараёнига оид барча тадбирларни оммавий ахборот воситалари орқали ҳолис ёритиш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Давра суҳбатиде жорий йилнинг декабрь ойида мамлакатимизда давлат ҳокимияти вакиллик органларига ўтказиладиган сайлов жараёни ва унга тайёргарлик жараёнида оммавий ахборот воситаларининг ўрни ва вазифалари, сайлов жараёнини ҳолис ва ҳар томондан мукамал ёритишда оммавий ахборот воситаларининг фаол иштирокини таъминлаш ва мазкур йўналишда уларнинг тайёргарлигини янада кучайтириш чора-тадбирлари, сиёсий пар-

тияларга сайловолди ташвиқотини амалга оширишда оммавий ахборот воситалари томонидан ажратиладиган эфир вақти ва нашр ҳажми, сиёсий партиялар, депутатликка номзодларнинг фаолиятини ёритишнинг асосий жиҳатлари, сайлов жараёнини ёритишда оммавий ахборот воситалари фаолиятига оид ижобий кўрсаткичлар, камчиликлар ва фойдаланилмаган имкониятлар, мазкур йўналишда ривожланган хорижий мамлакатлар тажрибаси ва уларни амалиётга жорий этиш масалалари муҳокама қилинди.

Давра суҳбати сўнггида сайловларнинг оммавий ахборот воситалари томонидан ёритилишига доир қизгин муҳокамалар, савол-жавоблар бўлиб ўтди.

Ўз муҳбиримиз

Халқаро ҳаёт

Финляндия бош вазири Александр Стубб "Apple" корпорацияси ва унинг собиқ бош директори Стив Жобсни мамлакатда иш ўринларининг қисқариши ва иқтисодиётнинг инқирозга юз тутишининг бош омили сифатида айблади. Бу ҳақда мамлакат бош вазири "Dagens Industri" газетасига берган интервьюсида айтиб ўтди.

«Apple» — инқироз сабабчиси

Бош вазир Стуббнинг фикрича, "Apple" компанияси маҳсулотларининг мамлакат бозорига кириб келиши Финляндия меҳнат бозорининг таянчи бўлиши "Nokia" компанияси ва қўғоз sanoatining инқирозига сабаб бўлган. "iPhone" чикқач, "Nokia"га талаб умуман камайиб кетган бўлса, "iPad" тўфайли одамлар қўғоз сотиб олмай қўйди. Стив Жобс халқни иш ўринларидан маҳрум қилди, деди Стубб.

Аммо "Apple"нинг айни пайтдаги раҳбари Тим Кук "Nokia"нинг муваффақиятсизликка учрашига нисбатан бошқачароқ сабабни келтирди. Унинг сўзларига кўра, "Nokia" сўнгги вақтларда маҳсулотлар ишлаб чиқаришда технологик янгиликлар жорий қилишга аҳамият бермай қўйган. "Инновацияларни жорий этмаслик бизнеснинг инқирозига олиб келади", деди у.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама * Реклама

Fitch Ratings

"Fitch Ratings" xalqaro reyting agentligi
2014-yil 29-iyulda

"Agrobank"
aksiyadorlik tijorat bankining
xalqaro reytingini

"BARQAROR"

Istiqboli bilan qayta tasdiqladi

"Agrobank" aksiyadorlik tijorat banki
100096, Toshkent shahri, Murojijiy ko'chasi, 49.
Telef: (3-71) 150-55-72; Faks: 150-53-05

www.agrobank.uz

Xizmatlar litsenziyalangan

29 июля 2014 года международное
рейтинговое агентство

Fitch Ratings

подтвердило прогноз
международных кредитных рейтингов

АКЦИОНЕРНО-КОММЕРЧЕСКОГО БАНКА
«МИКРОКРЕДИТБАНК»

«СТАБИЛЬНЫЙ»

Хизматлар лицензияланган

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir Jur'atovich
MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:
Hakimboy HALIMOV
Abbosxon SANGINOV
Muxtor ZOIROV
Gulnoza RAHIMOVA
Baxtiyor NAZAROV
(Bosh muharrir o'rinbosari)
Kamoliddin ASQAROV
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
Faks: 233-10-53,
233-64-85

E-mail:
huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqrig
qilinmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan
farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib
boshish faqat tahririyat ruxsati bilan
amalg o'stiriladi.
□ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni
uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma S-583. 48 127 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: O'.DEHQONOV
Sahifalovchi: S.BOBONOV
Navbatchi: O'.DEHQONOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot va
axborot agentligida 2009-yil
12-oktabrda 0188-raqam
bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617

